

**BIJLAGE - Deel II
KWALITEITSMATLATTEN BEHEERTYPEN
NATUURNETWERK**

**bij:
Werkwijze Monitoring en Beoordeling
Natuurnetwerk en Natura 2000/PAS**

Werkt voor provincies

Versie 05092018

Inhoudsopgave

1.	BIJLAGE – Kwaliteitsmaatlatten Natuurnetwerk-beheertypen = apart document + Website BIJ12.	2
2.	BIJLAGE - Kwalificerende soorten per beheertype incl. typische soorten per habitatype = apart document + Website BIJ12.	2
3.	BIJLAGE - Rode lijst-soorten voor kwaliteitsbepaling Natuurnetwerk = aparte tabel + Website BIJ12.	2
4.	BIJLAGE - Kenmerkende vegetatietypen per beheertype = moet nog gecorrigeerd.....	3
5.	BIJLAGE - Veldwaarnemingen Natuurnetwerk-typen t.b.v. structuur.	25
6.	BIJLAGE – Structuurdefinities Natuurnetwerk.....	26
7.	BIJLAGE - Format opslag structuurbeoordeling.....	28
8.	BIJLAGE - Veldsleutel toevoegingen bij vegetatiekartering Natura 2000.	29
9.	BIJLAGE – Handleiding Habitattypenkartering = apart document op Website BIJ12	33
10.	BIJLAGE – Veldwaarnemingen t.b.v. identificatie habitattypen.....	34
11.	BIJLAGE – Veldwaarnemingen ‘Overige kenmerken van een goede structuur en functie’ Habitattypen. ...	49
12.	BIJLAGE – Vegetatietypen per habitatype = Vervallen = Profieldocumenten N2000.....	54
13.	BIJLAGE – Koppeling tussen Natura 2000 Habitattypen en Natuurnetwerk – beheertypen = vervallen.....	54
14.	BIJLAGE - Natura 2000 Gebieden / NEM - soorten matrix = zie NDFF	54
15.	BIJLAGE – Procesindicatoren = apart document op Website BIJ12	54
16.	BIJLAGE - N-gevoelige leefgebieden VHR-soorten = apart document op Website BIJ12	54
17.	BIJLAGE - Programma van Eisen gebiedsgerichte monitoring Natura 2000.	55
18.	BIJLAGE - Gegevens Leverings Protocol voor Natura 2000 / PAS data = zie PAS-website.....	60
19.	BIJLAGE - Toelichting normkostentabel biotische monitoring Natuurnetwerk/SNL = zie BIJ12 website	60
20.	BIJLAGE - Vegetatiekarteringsprotocol = zie BIJ12 website.....	60

1. BIJLAGE – KWALITEITSMATLATTEN NATUURNETWERK-BEHEERTYPEN = APART DOCUMENT + WEBSITE BIJ12.

Deze eerste bijlage is in een apart Deel I opgenomen.

De inhoud van dit document is ook verwerkt op de website van BIJ12 tbv de Index Natuur en Landschap:
<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/de-index-natuur-en-landschap/>

2. BIJLAGE - KWALIFICERENDE SOORTEN PER BEHEERTYPE INCL. TYPISCHE SOORTEN PER HABITATTYPE = APART DOCUMENT + WEBSITE BIJ12.

Een totaalijst met te monitoren soorten per beheertype is te vinden op de website: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/monitoring-en-natuurinformatie/>. De lijst heeft de vorm van een excel-tabel. Door deze te downloaden en voor het te monitoren gebied de niet relevante natuurbeheertypen te verwijderen, blijft een lijst over met alle te monitoren soorten. Het document bevat ook een tabblad met de typische soorten per habitatype, voor zover het soorten betreft waarin nog niet op andere wijze wordt voorzien in monitoring.

De soorten maken uiteraard ook deel uit van de bijlage Deel I. De inhoud van dit document is ook verwerkt op de website van BIJ12 tbv de Index Natuur en Landschap:
<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/de-index-natuur-en-landschap/>

3. BIJLAGE - RODE LIJST-SOORTEN VOOR KWALITEITSBEPALING NATUURNETWERK = APARTE TABEL + WEBSITE BIJ12.

Aparte Exceltabel op Website BIJ12:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/monitoring-en-natuurinformatie/>

4. BIJLAGE - KENMERKENDE VEGETATIETYPEN PER BEHEERTYPE = MOET NOG GECORRIGEERD.

DIT MOET NOG WORDEN GECORRIGEERD NAAR AANLEIDING VAN DE REVISIE VAN DE VEGETATIE VAN NEDERLAND

Na onderstaande toelichting volgt per beheertype een tabel met de voor het type kenmerkende vegetatietypen. Een lijst met de meegenomen vegetatietypen is te vinden op het Portaal natuur en Landschap (zie: <http://www.portaalnatuurenlandschap.nl>). De typen zijn gebaseerd op de Vegetaties van Nederland (deel 2 t/m 4) met toevoegingen uit de Staatsbosbeheercatalogus.

Legenda tabelkoppen:

- **CODE_VN**: code van de gemeenschap uit de Vegetatie van Nederland. N.B. Als er een codering van een hoger systaxon staat, dan is dit om aan te geven wat de relatie is met een type uit de Staatsbosbeheer catalogus. Soms met SBB ervoor, dan betreft het een toevoeging vanuit de Staatsbosbeheercatalogus t.b.v. N2000.
- **Code_SBB**: code van de gemeenschap uit de Staatsbosbeheer-typologie.
- **SYNTAXON_beide**: combinatie van namen uit beide indelingen.

Kenmerkendheid:

Klasse	Criterium	toelichting
1	Zeer kenmerkend	kernbereik, zeer kenmerkend; Vegetatietype is geheel of grotendeels beperkt tot goed ontwikkelde vormen van het beheertype of combinatie van nauw verwante beheertypen.
2	Kenmerkend	kernbereik, kenmerkend; Vegetatietype is kenmerkend onderdeel van het beheertype maar is daartoe niet beperkt.
3	Weinig kenmerkend	komt voor in het type, maar in de marge; Vegetatietype kan in het beheertype voorkomen omdat het ruimtelijk nauw verweven is met vegetaties die wel onder definitie vallen (mozaiektypen), ofwel het vegetatietype is kenmerkend voor situaties waarin beheertype slechts matig ontwikkeld voorkomt, ofwel vegetatietype komt alleen in uitzonderlijke situaties voor binnen het beheertype
-	niet relevant	

Vervangbaarheid

(ook wel omschreven als herstelbaarheid in Weeda, 2000, Atlas van plantengemeenschappen):

Klasse	Criterium	toelichting
1	Niet of nauwelijks herstelbaar (A in Weeda 2000)	Herstel van de terreincondities, vestigingsmogelijkheden voor soorten en de daarbij behorende processen is niet mogelijk of is van zeer lange duur (meer dan 50 jaar)
2	Nauwelijks tot moeilijk herstelbaar (AB in Weeda 2000)	Tussen 1 en 3 liggend
3	moeilijk herstelbaar (B in Weeda 2000)	Herstel van de terreincondities, vestigingsmogelijkheden voor soorten en de daarbij behorende processen is binnen afzienbare tijd mogelijk (tien tot 50 jaar)
4	Eenvoudig tot moeilijk herstelbaar (BC in Weeda 2000)	Tussen 3 en 5 liggend
5	eenvoudig herstelbaar (C in Weeda 2000)	Terreincondities, vestigingsmogelijkheden voor soorten en de daarbij behorende processen zijn eenvoudig en direct te herstellen.

05.01 Moeras

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
08	08-j	RG Thelypteris palustris-[Phragmitetea]	1	3
08AA	08A-a	RG Berula erecta-[Sparganio-Glycerion]	2	3
	08A-c	RG Rorippa microphylla-[Sparganio-Glycerion]	2	3
08AA01	08A1	Eleocharito palustris-Hippuridetum	2	3
08AA02	08A2	Polygono-Veronicetum anagallidis-aquaticae	2	3
08AA03	08A3	Apietum nodiflori	2	3
08AB02	08A5a	Sagittario-Sparganietum	2	3

	08A5b	Sagittario-Sparganietum	2	3
08BA01	08C1b	Cicuto-Calletum	2	1
08BA02	08C1c	Cicuto-Caricetum pseudocyperi	1	3
08BA02A	08C1a	Cicuto-Caricetum typicum	2	3
08BA02B	08C1d	Cicuto-Caricetum menyanthetosum	2	1
08BB01	08B1	Scirpetum lacustris	1	3
08BB01A	08B1	Scirpetum lacustris typicum	1	3
08BB01B	08B1	Scirpetum lacustris rumicetosum	1	3
08BB02	08B2b	Scirpetum tabernaemontani	2	3
08BB03A	08B2a	Alismato-Scirpetum scirpetosum triquetri	2	3
08BB03B	08B2c	Alismato-Scirpetum calthetosum	2	3
08BB03C	08B2d	Alismato-Scirpetum rumicetosum	2	3
08BB03D	08B2e	Alismato-Scirpetum inops	2	3
08BB04A	08B3d	Typho-Phragmitetum typhetosum angustifoliae	1	3
08BB04B	08B3b	Typho-Phragmitetum calthetosum	1	3
08BB04C	08B3a	Typho-Phragmitetum typicum	1	3
08BB04D	08B3c	Typho-Phragmitetum thelypteridetosum	1	3
08BC01	08C-a	Caricetum ripariae	1	3
08BC02	08C2c	Caricetum gracilis	2	3
08BC02A	08C2a	Caricetum gracilis typicum	1	3
08BC03	08C3	Caricetum vesicariae	2	1
08BC04	08C4a	Lysimachio-Caricetum aquatilis	2	1
	08C4b	Lysimachio-Caricetum aquatilis	2	1
08BD01	08C5a	Cladietum marisci	1	1
	08C5b	Cladietum marisci	1	3
	08C5c	Cladietum marisci	1	1
	08C5d	Cladietum marisci	2	1
08BD02	08C-c	Caricetum paniculatae	1	3
08BD03	08C6a	Caricetum elatae	1	1
	08C6b	Caricetum elatae	1	3
	08C6c	Caricetum elatae	2	1
08RG06	08-k	RG Equisetum fluviatile-[Phragmitetea/Parvocaricetea]	2	3
	09-e	RG Equisetum fluviatile-[Phragmitetea/Parvocaricetea]	2	3
08RG07	08C-e	RG Juncus subnodulosus-[Magnocaricion/Parvocaricetea]	2	3
	09-j	RG Juncus subnodulosus-[Magnocaricion/Parvocaricetea]	2	3
08RG08	08C-b	RG Carex acutiformis-[Magnocaricion]	1	3
32AA01	32A1	Valeriano-Filipenduletum	2	3
32BA01	32B1	Valeriano-Senecionetum fluviatilis	2	3
32BA02	32B2	Soncho-Epilobietum hirsuti	2	3
SBB-08C-d	08C-d	RG Carex disticha-[Magnocaricion]	2	3
SBB-08-h	08-h	RG Sparganium erectum-[Phragmitetea]	2	3
SBB-09B-a	08B-b	RG Utricularia minor-[Phragmition australis/Caricion lasiocarpae]	2	2
	09B-a	RG Utricularia minor-[Phragmition australis/Caricion lasiocarpae]	2	3

N05.02 Gemaaid Rietland

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
08BB02	08B2b	Scirpetum tabernaemontani	2	3
08BB03B	08B2c	Alismato-Scirpetum calthetosum	2	3
08BB04B	08B3b	Typho-Phragmitetum calthetosum	1	3
08BB04C	08B3a	Typho-Phragmitetum typicum	2	3
08BB04D	08B3c	Typho-Phragmitetum thelypteridetosum	1	3
08BC01	08C-a	Caricetum ripariae	2	3

08BC04	08C4b	Lysimachio-Caricetum aquatilis	2	1
08BD01	08C5a	Cladietum marisci	1	1
	08C5b	Cladietum marisci	2	3
	08C5c	Cladietum marisci	1	1
	08C5d	Cladietum marisci	2	1
08RG07	08C-e	RG Juncus subnodulosus-[Magnocaricion/Parvocaricetea]	2	3
	09-j	RG Juncus subnodulosus-[Magnocaricion/Parvocaricetea]	2	3
08RG08	08C-b	RG Carex acutiformis-[Magnocaricion]	2	3
SBB-08C-d	08C-d	RG Carex disticha-[Magnocaricion]	2	3
SBB-09B-a	08B-b	RG Utricularia minor-[Phragmiton australis/Caricion lasiocarpae]	2	2
	09B-a	RG Utricularia minor-[Phragmiton australis/Caricion lasiocarpae]	2	3

N06.01 Veenmosrietland en moerasheide

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
08	08-j	RG Thelypteris palustris-[Phragmitetea]	2	3
09AA02A	09A2a	Pallavicinio-Sphagnetum typicum	1	1
09AA02B	09A2b	Pallavicinio-Sphagnetum molinietosum	1	1
10RG04	10-e	RG Molinia caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
	11-g	RG Molinia caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
11BA02A	11B2	Sphagno palustris-Ericetum molinietosum	1	1
11BA02B	11B2	Sphagno palustris-Ericetum anthoxanthetosum	1	1
11RG01	10-h	RG Eriophorum vaginatum-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	3
	11-d	RG Eriophorum vaginatum-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
11RG03	11/a	RG Myrica gale-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
SBB-09B-a	08B-b	RG Utricularia minor-[Phragmiton australis/Caricion lasiocarpae]	2	2
	09B-a	RG Utricularia minor-[Phragmiton australis/Caricion lasiocarpae]	2	3
SBB-09-i	09-i	RG Molinia caerulea-Sphagnum palustre-[Parvocaricetea/Junco-Molinion]	2	3
SBB-11-h	11-h	RG Sphagnum fimbriatum-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
SBB-16A-e	16A-e	RG Molinia caerulea-Sphagnum palustre-[Parvocaricetea/Junco-Molinion]	2	3

N06.02 Trilveen

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
08AA	08A-a	RG Berula erecta-[Sparganio-Glycerion]	2	3
08BA01	08C1b	Cicuto-Calletum	1	1
08BA02B	08C1d	Cicuto-Caricetum menyanthetosum	1	1
08BC04	08C4b	Lysimachio-Caricetum aquatilis	2	1
08BD01	08C5d	Cladietum marisci	2	1
08BD03	08C6c	Caricetum elatae	2	1
08RG06	08-k	RG Equisetum fluviatile-[Phragmitetea/Parvocaricetea]	2	3
	09-e	RG Equisetum fluviatile-[Phragmitetea/Parvocaricetea]	2	3
08RG07	09-j	RG Juncus subnodulosus-[Magnocaricion/Parvocaricetea]	2	3
09AA03	09A3c	Carici curtae-Agrostietum caninae	1	1
09AA03A	09A3a	Carici curtae-Agrostietum typicum	2	1
09AA03B	09B3b	Carici curtae-Agrostietum caricetosum diandrae	1	1
09BA01	09B3a	Scorpidio-Caricetum diandrae	1	1

10AB01	09B2c	Eriophoro-Caricetum lasiocarpae	2	2
SBB-09B2a	09B2a	Eriophoro-Caricetum lasiocarpae typicum	2	1
SBB-09B-b	09B-b	RG Menyanthes trifoliata-[Caricion lasiocarpae]	1	2
SBB-09-f	09-f	RG Carex rostrata-Potentilla palustris-[Parvocaricetea]	1	3

N06.03 Hoogveen

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
06RG02	06-b	RG Potamogeton polygonifolius-[Littorelletea]	2	2
06RG03	06-c	RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]	2	2
	10-g	RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]	2	3
10AA01A	10A1a	Sphagnetum cuspidato-obesi typicum	1	1
10AA01B	10A1b	Sphagnetum cuspidato-obesi sparganietosum angustifolii	1	1
10AA02A	10A2	Sphagno-Rhynchosporium sphagnetosum cuspidati	1	1
10AA02B	10A2	Sphagno-Rhynchosporium sphagnetosum recurvi	1	1
10AA03	10A3	Caricetum limosae	1	1
10RG01	10-c	RG Sphagnum cuspidatum-[Scheuchzerietea]	1	2
10RG02	09-b	RG Carex rostrata-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	2
	10-a	RG Carex rostrata-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	2
	11-a	RG Carex rostrata-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	2
10RG03	09-a	RG Eriophorum angustifolium-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea]	2	2
	10-b	RG Eriophorum angustifolium-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea]	2	2
10RG04	10-e	RG Molinia caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
	11-g	RG Molinia caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
11AA01	11A1a	Lycopodio-Rhynchosporium	2	1
	11A1b	Lycopodio-Rhynchosporium	2	2
11AA02	11A-a	RG Erica tetralix-[Ericion tetralicis]	2	3
11BA01A	11B1	Erico-Sphagnetum typicum	1	1
11BA01B	11B1a	Erico-Sphagnetum empetretosum	1	1
11RG01	10-h	RG Eriophorum vaginatum-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	3
	11-c	RG Eriophorum vaginatum-Molinia caerulea-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
	11-d	RG Eriophorum vaginatum-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
11RG03	11/a	RG Myrica gale-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
40AA01A	40A1a	Erico-Betuletum eriophoretosum vaginati	2	3
40AA01B	40A1b	Erico-Betuletum callunetosum	2	3
40AA01C	40A-b	Erico-Betuletum inops	2	3
40RG01	40A-a	RG Myrica gale-[Betulion pubescentis]	2	3
40RG02	40A-b	RG Molinia caerulea-[Betulion pubescentis]	2	3
SBB-09-i	09-i	RG Molinia caerulea-Sphagnum palustre-[Parvocaricetea/Junco-Molinion]	2	3
SBB-10A-a	10A-a	RG Rhynchospora alba-[Rhynchosporion albae]	2	2
SBB-11A-b	11A-b	RG Zygnemales-[Ericion tetralicis]	2	3
SBB-11B1b	11B1b	Erico-Sphagnetum magellanici rhynchosporetosum	1	1
SBB-11B-a	11B-a	RG Calluna vulgaris-Sphagnum magellanicum-[Oxycocco-Ericion]	2	2
SBB-11B-b	11B-b	RG Vaccinium vitis-idaea-Empetrum nigrum-Pleurozium schreberi-[Oxycocco-Ericion]	2	3

SBB-11B-c	10-i	RG Oxycoccus palustris-[Scheuchzeriotea/Oxycocco-Ericion]	1	3
	11B-c	RG Oxycoccus palustris-[Scheuchzeriotea/Oxycocco-Ericion]	2	2
SBB-11B-d	11B-d	RG Sphagnum recurvum-[Scheuchzeriotea/Ox-Ericion]	2	2
SBB-11-e	11-e	RG Andromeda polifolia-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
SBB-11-f	11-f	RG Calluna vulgaris-Hypnum jutlandicum-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
SBB-11-k	11-k	RG Narthecium ossifraga-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
SBB-16A-e	16A-e	RG Molinia caerulea-Sphagnum palustre-[Parvocaricetea/Junco-Molinion]	2	3

N06.04 Vochtige heide

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
06AC01	06C1	Pilularietum globuliferae	2	1
06AC02	06C2	Scirpetum fluitantis	2	1
06AC03	06C3	Eleocharitetum multicaulis	2	1
06RG02	06-b	RG Potamogeton polygonifolius-[Littorelletea]	2	2
06RG03	06-c	RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzeriotea]	2	2
	10-g	RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzeriotea]	2	3
06RG04	06-d	RG Juncus bulbosus-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzeriotea]	2	3
	10-f	RG Juncus bulbosus-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzeriotea]	2	3
09RG02	09A-a	RG Carex nigra-Agrostis canina-[Caricion nigrae]	2	3
09RG04	09-h	RG Myrica gale-[Caricion nigrae]	1	3
10AB01	09B2c	Eriophoro-Caricetum lasiocarpae	2	2
10RG04	10-e	RG Molinia caerulea-Sphagnum-[Scheuchzeriotea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
	11-g	RG Molinia caerulea-Sphagnum-[Scheuchzeriotea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
11AA01	11A1a	Lycopodio-Rhynchosporietum	1	1
	11A1b	Lycopodio-Rhynchosporietum	1	2
11AA02	11A2f	Ericetum tetralicis inops	1	3
	11A-a	RG Erica tetralix-[Ericion tetralicis]	1	3
11AA02A	11A2a	Ericetum tetralicis sphagnetosum	1	1
11AA02B	11A2b	Ericetum tetralicis vaccinietosum	1	1
11AA02C	11A2c	Ericetum tetralicis typicum	1	1
11AA02D	11A2d	Ericetum tetralicis cladonietosum	1	1
11AA02E	11A2e	Ericetum tetralicis orchietosum	1	1
11AA03B	11A3b	Empetro-Ericetum gymnocloetosum	2	1
11RG03	11/a	RG Myrica gale-[Oxycocco-Sphagnetea]	1	3
16AA	16A-g	RG Carex oederi-[Oxyc-Sphagnetea/Junco-Molinion]	2	3
19AA01	19A1	Galio hercynici-Festucetum ovinae	1	1
19AA02	19A2	Gentiano pneumonanthes-Nardetum	1	1
19RG01	19-a	RG Nardus stricta-[Nardetea]	2	3
20AA02	20A2a	Vaccinio-Callunetum	2	2
	20A2b	Vaccinio-Callunetum	2	2
28AA01A	28A1	Cicendietum filiformis centunculetosum	2	1
28AA01B	28A1	Cicendietum filiformis junctetosum	2	1
28AA02A	28A2	Isolepido-Stellarietum montietosum	2	1
28AA02B	28A2	Isolepido-Stellarietum cardaminetosum	2	1
28AA02C	28A2	Isolepido-Stellarietum hypericetosum	2	1
28AA03	28	Centunculo-Anthocerotetum punctati	2	1
28AA04A	28A3	Digitario-Illecebretrum digitarietosum	2	1
28AA04B	28A3	Digitario-Illecebretrum peplidetosum	2	1
36AA01	36A1	Salicetum auritae	2	3

36RG02	36A-b	RG Myrica gale-[Salicion cinereae]	2	3
40RG01	40A-a	RG Myrica gale-[Betulion pubescentis]	1	3
SBB-11A3c	11A3c	Empetro-Ericetum typicum	2	1
SBB-11A-b	11A-b	RG Zygnemales-[Ericion tetralicis]	1	3
SBB-11B-a	11B-a	RG Calluna vulgaris-Sphagnum magellanicum-[Oxycocco-Ericion]	2	2
SBB-11B-d	11B-d	RG Sphagnum recurvum-[Scheuchzerietea/Ox-Ericion]	2	2
SBB-11-j	11-j	RG Carex oederi-[Oxycocco-Sphagneteta/Junco-Molinion]	2	3
SBB-11-k	11-k	RG Narthecium ossifraga-[Oxycocco-Sphagneteta]	2	3
SBB-19A-b	19A-b	RG Platanthera bifolia-Anthoxanthum odoratum-[Nardo-Galion saxatilis]	2	1
SBB-19A-c	19A-c	RG Viola canina-Danthonia decumbens-[Nardo-Galion saxatilis]	2	2
SBB-19A-d	19A-d	RG Deschampsia flexuosa-Carex pilulifera-Galium saxatile-[Nardo-Galion saxatilis/Calluno-Genistion pilosae]	1	3
SBB-20A-a	20A-a	RG Deschampsia flexuosa-Carex pilulifera-Galium saxatile-[Nardo-Galion saxatilis/Calluno-Genistion pilosae]	1	3

N06.05 Zwakgebufferd ven

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
04AA01	04A1	Nitellatum translucens	1	1
06AA01A	06A1a	Isoeto-Lobelietum isoetetosum	1	1
06AA01B	06A1b	Isoeto-Lobelietum eleocharitetosum multicaulis	1	1
06AA01C	06A1c	Isoeto-Lobelietum sphagnetosum	1	1
06AA01D	06A1d	Isoeto-Lobelietum inops	1	1
06AB01	06B1	Echinodoro-Potametum graminei	1	1
06AB02	06B2	Sparganietum minimi	2	1
06AC01	06C1	Pilularietum globuliferae	1	1
06AC02	06C2	Scirpetum fluitantis	1	1
06AC03	06C3	Eleocharitetum multicaulis	1	1
06AC04	06C4	Samolo-Littorelletum	1	1
06AD01	06D1	Littorello-Eleocharitetum acicularis	1	3
06RG01	06-a	RG Littorella uniflora-[Littorelletea]	2	2
06RG02	06-b	RG Potamogeton polygonifolius-[Littorelletea]	2	2
06RG03	06-c	RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]	2	2
11AA01	11A1a	Lycopodio-Rhynchosporium	2	1
	11A1b	Lycopodio-Rhynchosporium	2	2
11AA02	11A-a	RG Erica tetralix-[Ericion tetralicis]	2	3
SBB-11A-b	11A-b	RG Zygnemales-[Ericion tetralicis]	2	3

N06.06 Zuur ven of hoogveenven

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
06RG02	06-b	RG Potamogeton polygonifolius-[Littorelletea]	2	2
06RG03	06-c	RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]	2	2
	10-g	RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]	1	3
06RG04	06-d	RG Juncus bulbosus-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]	2	3
	10-f	RG Juncus bulbosus-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]	2	3
09RG02	09A-a	RG Carex nigra-Agrostis canina-[Caricion nigrae]	2	3
09RG04	09-h	RG Myrica gale-[Caricion nigrae]	2	3
10AA01A	10A1a	Sphagnetum cuspidato-obesi typicum	1	1

10AA01B	10A1b	Sphagnetum cuspidato-obesi sparganietosum angustifolii	1	1
10AA02A	10A2	Sphagno-Rhynchosporium sphagnetosum cuspidati	1	1
10AA02B	10A2	Sphagno-Rhynchosporium sphagnetosum recurvi	1	1
10AA03	10A3	Caricetum limosae	1	1
10AB01	09B2b	Eriophoro-Caricetum lasiocarpae	1	1
	09B2c	Eriophoro-Caricetum lasiocarpae	1	2
10RG01	10-c	RG Sphagnum cuspidatum-[Scheuchzerietea]	1	2
10RG02	09-b	RG Carex rostrata-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	2
	10-a	RG Carex rostrata-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	2
	11-a	RG Carex rostrata-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	2
10RG03	09-a	RG Eriophorum angustifolium-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea]	1	2
	10-b	RG Eriophorum angustifolium-Sphagnum-[Parvocaricetea/Scheuchzerietea]	1	2
10RG04	10-e	RG Molinia caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
	11-g	RG Molinia caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
11AA01	11A1a	Lycopodio-Rhynchosporium	2	1
	11A1b	Lycopodio-Rhynchosporium	2	2
11AA02	11A-a	RG Erica tetralix-[Ericion tetralicis]	2	3
11BA01A	11B1	Erico-Sphagnetum typicum	1	1
11BA01B	11B1a	Erico-Sphagnetum empetretosum	1	1
11RG01	10-h	RG Eriophorum vaginatum-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	3
	11-c	RG Eriophorum vaginatum-Molinia caerulea-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
	11-d	RG Eriophorum vaginatum-Sphagnum-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
11RG03	11/a	RG Myrica gale-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
16AA	16A-g	RG Carex oederi-[Oxyc-Sphagnetea/Junco-Molinion]	2	3
36AA01	36A1	Salicetum auritae	2	3
SBB-09B1	09B1a	Sphagno-Calletum typicum	1	1
	09B1b	Sphagno-Calletum inops	1	2
SBB-09B-b	09B-b	RG Menyanthes trifoliata-[Caricion lasiocarpae]	1	2
SBB-09-f	09-f	RG Carex rostrata-Potentilla palustris-[Parvocaricetea]	1	3
SBB-09-i	09-i	RG Molinia caerulea-Sphagnum palustre-[Parvocaricetea/Junco-Molinion]	2	3
SBB-10A-a	10A-a	RG Rhynchospora alba-[Rhynchosporion albae]	2	2
SBB-10-d	10-d	RG Utricularia minor-[Scheuchzerietea]	1	3
SBB-11A-b	11A-b	RG Zygnemales-[Ericion tetralicis]	2	3
SBB-11B1b	11B1b	Erico-Sphagnetum magellanici rhynchosporetosum	1	1
SBB-11B-a	11B-a	RG Calluna vulgaris-Sphagnum magellanicum-[Oxycocco-Ericion]	2	2
SBB-11B-b	11B-b	RG Vaccinium vitis-idaea-Empetrum nigrum-Pleurozium schreberi-[Oxycocco-Ericion]	2	3
SBB-11B-c	10-i	RG Oxycoccus palustris-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Ericion]	1	3
	11B-c	RG Oxycoccus palustris-[Scheuchzerietea/Oxycocco-Ericion]	2	2
SBB-11B-d	11B-d	RG Sphagnum recurvum-[Scheuchzerietea/Ox-Ericion]	2	2
SBB-11-e	11-e	RG Andromeda polifolia-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
SBB-11-f	11-f	RG Calluna vulgaris-Hypnum jutlandicum-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
SBB-11-h	11-h	RG Sphagnum fimbriatum-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
SBB-11-j	11-j	RG Carex oederi-[Oxycocco-Sphagnetea/Junco-Molinion]	2	3
SBB-11-k	11-k	RG Narthecium ossifraga-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3

SBB-16A-e	16A-e	RG Molinia caerulea-Sphagnum palustre-[Parvocaricetea/Junco-Molinion]	2	3
-----------	-------	---	---	---

N07.01 Droge heide

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
14AA	14-c	RG Corynephorus canescens-[Koelerio-Coryneporetea]	2	2
14AA01A	14A1b	Spergulo-Coryneporetum inops	2	1
14AA01B	14A1a	Spergulo-Coryneporetum cladonietosum	2	1
14BA01	14C1a	Ornithopodo-Coryneporetum	2	1
14RG01	14-j	RG Carex arenaria-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
	14-o	RG Carex arenaria-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
14RG02	14C1b	RG Aira praecox-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
14RG03	14-g	RG Dicranum scoparium-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
14RG06	14-p	RG Agrostis capillaris-Hypochaeris radicata-[Koelerio-Coryneporetea/Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
19RG01	19-a	RG Nardus stricta-[Nardetea]	2	3
20AA01A	20A1b	Genisto anglicae-Callunetum cladonietosum	1	1
20AA01B	20A1a	Genisto anglicae-Callunetum typicum	1	2
	20A1e	Genisto anglicae-Callunetum typicum	1	3
20AA01C	20A1c	Genisto anglicae-Callunetum lophozietosum ventricosae	1	2
20AA01D	20A1d	Genisto anglicae-Callunetum danthonietosum	1	1
20AA02	20A2a	Vaccinio-Callunetum	2	2
	20A2b	Vaccinio-Callunetum	2	2
20AB03	20A3a	Salici repentis-Empetretum	2	1
	20A3d	Salici repentis-Empetretum	2	2
20RG01	20-c	RG Cytisus scoparius-[Calluno-Ulicetea/Nardetea]	2	3
37AB02	41A1c	Roso-Juniperetum	1	1
41AA01A	41A1a	Dicrano-Juniperetum cladonietosum	1	1
41AA01B	41A1b	Dicrano-Juniperetum deschampsietosum	1	1
SBB-14-d	14-d	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	2	3
	19-b	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	2	3
SBB-14-e	14-e	RG Agrostis capillaris-Nardus stricta-Deschampsia flexuosa-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	2	3
	19-c	RG Agrostis capillaris-Nardus stricta-Deschampsia flexuosa-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	2	3
SBB-19A-c	19A-c	RG Viola canina-Danthonia decumbens-[Nardo-Galion saxatilis]	2	2

N07.02 Zandverstuiving

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
14AA	14-c	RG Corynephorus canescens-[Koelerio-Coryneporetea]	1	2
14AA01A	14A1b	Spergulo-Coryneporetum inops	1	1
14AA01B	14A1a	Spergulo-Coryneporetum cladonietosum	1	1
14BA01	14C1a	Ornithopodo-Coryneporetum	2	1
14BB01A	14D1	Festuco-Thymetum jasionetosum	2	1
14DG02	14A/a	DG Juncus squarrosus-Oligotrichum hercynicum-[Corynephorion canescentis]	1	1
14RG01	14-j	RG Carex arenaria-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
	14-o	RG Carex arenaria-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
14RG02	14C1b	RG Aira praecox-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3

SBB-14-d	14-d	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Corynephorrea/Nardetea]	1	3
	19-b	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Corynephorrea/Nardetea]	1	3
SBB-14-e	14-e	RG Agrostis capillaris-Nardus stricta-Deschampsia flexuosa-[Koelerio-Corynephorrea/Nardetea]	2	3

N08.01 Strand en embryonaal duin

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
22AB01A	22B1a	Salsolo-Cakiletum maritimae typicum	1	1
22AB01B	22B1b	Salsolo-Cakiletum maritimae atriplicetosum laciniatae	1	1
22RG01	22-a	RG Cakile maritima-[Cakiletea maritimae]	1	3
22RG02	22B-a	RG Honckenya peploides-[Salsolo-Honckenyon peploides/Ammophiletea]	1	1
	23-b	RG Honckenya peploides-[Salsolo-Honckenyon peploides/Ammophiletea]	1	1
23AA01	23A1	Honckenyo-Agropyretum juncei	1	1
27AA01A	27A1	Sagino maritimae-Cochlearietum sedetosum	2	1
27AA01B	27A1	Sagino maritimae-Cochlearietum juncetosum	2	1
27AA02A	27A2	Centaurio-Saginetum trifolietosum fragiferi	1	1
27AA02B	27A2	Centaurio-Saginetum samoletosum	1	1
27AA02C	27A2	Centaurio-Saginetum epilobietosum	1	1

N08.02 Open duin

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
14AA02A	14A2a	Violo-Corynephorretum typicum	1	1
14AA02B	14A2b	Violo-Corynephorretum koelerietosum	1	1
14CA01A	14B1a	Phleo-Tortuletum typicum	1	1
14CA01B	14B1b	Phleo-Tortuletum cladonietosum	1	1
14CA01C	14B1c	Phleo-Tortuletum brachythecietosum	1	1
14CA02	14B1d	Sileno-Tortuletum ruraliformis	1	1
14CA02A	14B1d	Sileno-Tortuletum corynephorretosum	1	1
14CA02B	14B1d	Sileno-Tortuletum picridetosum	1	1
14CA02C	14B1d	Sileno-Tortuletum inops	1	1
14CA03A	14B1d	Tortello-Bryoerythrophyllum typicum	1	1
14CA03B	14B1d	Tortello-Bryoerythrophyllum encalyptetosum	1	1
14CB01A	14E1b	Taraxaco-Galietum cladonietosum	1	1
14CB01B	14E1a	Taraxaco-Galietum typicum	1	1
14CB01C	14E-a	Taraxaco-Galietum fragarietosum	2	3
	17A-b	Taraxaco-Galietum fragarietosum	2	3
14CB01D	14E1c	Taraxaco-Galietum plantaginetosum	1	1
14CB02A	15A2a	Anthyllido-Silenetum sedetosum	2	1
14CB02B	15A2b	Anthyllido-Silenetum rhytidadelphetosum	2	1
14RG01	14-j	RG Carex arenaria-[Koelerio-Corynephorrea]	2	3
	14-o	RG Carex arenaria-[Koelerio-Corynephorrea]	2	3
14RG03	14-g	RG Dicranum scoparium-[Koelerio-Corynephorrea]	2	3
14RG09	14-k	RG Calamagrostis epigejos-[Koelerio-Corynephorrea/Festuco-Brometea]	2	3
	15-c	RG Calamagrostis epigejos-[Koelerio-Corynephorrea/Festuco-Brometea]	2	3
17AA	17A-a	RG Rubus caesius-[Trifolium medii/Rhamno-Prunetea]	2	3
17AA01A	17A1	Rubo-Origanetum typicum	2	3
17AA01B	17A1	Rubo-Origanetum festucetosum arundinaceae	2	3

17AA02	17A2	Polygonato-Lithospermetum	2	1
19AA03	19A3	Botrychio-Polygaleum	2	1
	19A-a	Botrychio-Polygaleum	1	1
20AB04	20-a	Pyrolo-Salicetum	1	1
22RG02	22B-a	RG Honckenya peploides-[Salsolo-Honckenyon peploides/Ammophiletea]	2	1
23AB01A	23B1a	Elymo-Ammophiletum typicum	1	1
	23B1c	Elymo-Ammophiletum typicum	1	1
23AB01B	23B1b	Elymo-Ammophiletum festucetosum	1	1
23RG01	14-i	RG Ammophila arenaria-Carex arenaria-[Koelerio-Coryneporetea/Ammophiletea]	2	3
	23-a	RG Ammophila arenaria-Carex arenaria-[Koelerio-Coryneporetea/Ammophiletea]	2	3
31BA01	31C1	Echio-Verbascetum	2	3
37AC01	37B1	Hippophao-Sambucetum	1	3
37AC02A	37B2	Hippophao-Ligustretum typicum	1	3
37AC02B	37B2	Hippophao-Ligustretum eupatorietosum	1	3
37AC03	37B3	Rhamno-Crataegetum	2	3
37RG01	37B-c	RG Hippophae rhamnoides-Sonchus arvensis-[Berberidion vulgaris]	1	3
37RG02	37B-d	RG Hippophae rhamnoides-Cladonia-[Berberidion vulgaris]	1	3
37RG03	37B-e	RG Hippophae rhamnoides-Calamagrostis epigejos-[Berberidion vulgaris]	1	3
37RG04	37B-f	RG Ligustrum vulgare-[Berberidion vulgaris]	2	3
SBB-14-d	14-d	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	1	3
	19-b	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	1	3
SBB-14D-d	14D-d	RG Galium verum-Festuca ovina subsp. tenuifolia-[Plantagini-Festucion]	1	3
SBB-14-h	14-h	RG Picris hieracioides-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3

N08.03 Vochtige duinvallei

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
04BA02	04B2	Charetum hispidae	1	1
04BA03	04B3	Charetum asperae	2	1
04CA01	04D1a	Charetum canescentis	2	1
	04D1b	Charetum canescentis	2	1
04RG01	04-a	RG Chara globularis-[Charetea fragilis]	2	3
05AA02	05A2	Ranunculetum baudotii	2	2
05CA03	05E3	Callitricho-Myriophylletum alterniflori	2	1
06AB01	06B1	Echinodoro-Potametum graminei	1	1
06AC03	06C3	Eleocharitetum multicaulis	2	1
06AC04	06C4	Samolo-Littorelletum	1	1
06RG01	06-a	RG Littorella uniflora-[Littorelletea]	1	2
08AA	08A-a	RG Berula erecta-[Sparganio-Glycerion]	2	3
08BD01	08C5a	Cladietum marisci	2	1
	08C5b	Cladietum marisci	2	3
08RG06	08-k	RG Equisetum fluviatile-[Phragmitetea/Parvocaricetea]	2	3
	09-e	RG Equisetum fluviatile-[Phragmitetea/Parvocaricetea]	2	3
08RG07	08C-e	RG Juncus subnodulosus-[Magnocaricion/Parvocaricetea]	1	3
	09-j	RG Juncus subnodulosus-[Magnocaricion/Parvocaricetea]	1	3
09AA01	09A1	Caricetum trinervi-nigrae	1	1
09BA	09C-c	RG Salix repens-Pyrola rotundifolia-[Caricion davallianae]	1	1
09BA03	09C3b	Parnassio-Juncetum atricapilli	1	1

09BA04	09C3c	Junco baltici-Schoenetum nigricantis	1	1
09BA04A	09C3a	Junco baltici-Schoenetum typicum	1	1
09BA04B	09C3a	Junco baltici-Schoenetum trifolietosum	1	1
09BA05	09C-d	Equiseto variegati-Salicetum repentis	1	1
19AA03	19A3	Botrychio-Polygaletum	2	1
	19A-a	Botrychio-Polygaletum	1	1
27AA02A	27A2	Centaurio-Sagnetum trifolietosum fragiferi	2	1
27AA02B	27A2	Centaurio-Sagnetum samoletosum	2	1
27AA02C	27A2	Centaurio-Sagnetum epilobietosum	2	1
28AA01A	28A1	Cicendietum filiformis centunculetosum	2	1
28AA01B	28A1	Cicendietum filiformis juncetosum	2	1
SBB-08C-d	08C-d	RG Carex disticha-[Magnocaricion]	1	3
SBB-09-c	09-c	RG Oxycoccus macrocarpos-[Parvocaricetea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	2
SBB-09C-a	09C-a	RG Carex flacca-[Caricion davallianae/Lolio-Potentillion anserinae]	1	2
SBB-09C-b	09C-b	RG Eleocharis quinqueflora-[Caricion davallianae/Lolio-Potentillion anserinae]	1	2
SBB-11-b	11-b	RG Oxycoccus macrocarpos-[Parvocaricetea/Oxycocco-Sphagnetea]	1	2
SBB-12B-a	12B-a	RG Carex flacca-[Caricion davallianae/Lolio-Potentillion anserinae]	1	2
SBB-12B-b	12B-b	RG Eleocharis quinqueflora-[Caricion davallianae/Lolio-Potentillion anserinae]	1	2
SBB-12B-c	12B-c	RG Eleocharis palustris subsp. uniglumis-[Lolio-Potentillion anserinae]	2	3
SBB-12B-m	08A-d	RG Juncus articulatus-[Sparganio-Glycerion/Caricion nigrae/Lolio-Potentillion anserinae]	2	3
SBB-19A-c	19A-c	RG Viola canina-Danthonia decumbens-[Nardo-Galion saxatilis]	2	2

N08.04 Duinheide

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
09AA01	09A1	Caricetum trinervi-nigrae	2	1
09RG01	09-d	RG Ophioglossum vulgatum-Calamagrostis epigejos-[Parvocaricetea]	1	3
11AA02	11A-a	RG Erica tetralix-[Ericion tetralicis]	2	3
11AA03A	11A3a	Empetro-Ericetum phragmitetosum	1	3
11AA03B	11A3b	Empetro-Ericetum gymnocoleetosum	1	1
11RG03	11/a	RG Myrica gale-[Oxycocco-Sphagnetea]	2	3
14AA02A	14A2a	Violo-Corynephorretum typicum	2	1
14AA02B	14A2b	Violo-Corynephorretum koelerietosum	2	1
14RG01	14-j	RG Carex arenaria-[Koelerio-Corynephorretea]	2	3
	14-o	RG Carex arenaria-[Koelerio-Corynephorretea]	2	3
14RG03	14-g	RG Dicranum scoparium-[Koelerio-Corynephorretea]	2	3
16AA	16A-g	RG Carex oederi-[Oxyc-Sphagnetea/Junco-Molinion]	2	3
19AA03	19A3	Botrychio-Polygaletum	2	1
	19A-a	Botrychio-Polygaletum	2	1
20AA01A	20A1b	Genisto anglicae-Callunetum cladonietosum	2	1
20AA01B	20A1a	Genisto anglicae-Callunetum typicum	2	2
	20A1e	Genisto anglicae-Callunetum typicum	2	3
20AB01	20A3b	Carici arenariae-Empetretum	1	1
20AB02	20A3c	Polypodio-Empetretum	1	1
20AB03	20A3a	Salici repentis-Empetretum	1	1
	20A3d	Salici repentis-Empetretum	1	2
23RG01	14-i	RG Ammophila arenaria-Carex arenaria-[Koelerio-Corynephorretea/Ammophiletea]	2	3

SBB-11A3c	11A3c	Empetro-Ericetum typicum	1	1
SBB-11A-b	11A-b	RG Zygnemales-[Ericion tetralicis]	2	3
SBB-11-b	11-b	RG Oxycoccus macrocarpos-[Parvocaricetea/Oxycocco-Sphagnetea]	2	2
SBB-11-j	11-j	RG Carex oederi-[Oxycocco-Sphagnetea/Junco-Molinion]	2	3
SBB-14-d	14-d	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Corynepherea/Nardetea]	2	3
	19-b	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Corynepherea/Nardetea]	2	3
SBB-19A-c	19A-c	RG Viola canina-Danthonia decumbens-[Nardo-Galion saxatilis]	2	2

N09.01 Schor of kwelder

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
12BA02C	12B2c	Triglochino-Agrostietum juncetosum gerardi	1	2
	12B2d	Triglochino-Agrostietum juncetosum gerardi	1	2
12BA03A	12B3a	Trifolio fragiferi-Agrostietum lolietosum	1	1
	12B3c	Trifolio fragiferi-Agrostietum lolietosum	1	1
12BA03B	12B3b	Trifolio fragiferi-Agrostietum centaurietosum	1	1
12BA04A	12B4a	Ononido-Caricetum typicum	1	1
12BA04B	12B4b	Ononido-Caricetum armerietosum	1	1
14BB	14-q	RG Armeria maritima-[Koel-Cor/Mol-Arrh]	2	3
22AA01A	22A1a	Atriplicetum littoralis typicum	1	3
22AA01B	22A1b	Atriplicetum littoralis cirsietosum	1	3
22AB01A	22B1a	Salsolo-Cakiletum maritimae typicum	2	1
22AB01B	22B1b	Salsolo-Cakiletum maritimae atriplicetosum laciniatae	2	1
22RG01	22-a	RG Cakile maritima-[Cakiletea maritimae]	2	3
22RG02	22B-a	RG Honckenya peploides-[Salsolo-Honckenyon peploides/Ammophiletea]	2	1
23AA01	23A1	Honckenyo-Agrophyretum juncei	1	1
24AA01	24A1	Spartinetum maritimae	1	1
24AA02	24A2	Spartinetum townsendii	1	3
25AA01	25A1	Salicornietum dolichostachyae	1	1
25AA02	25A2	Salicornietum brachystachyae	1	1
25AA03	25A-a	Suaedetum maritimae	1	1
	26A-c	Suaedetum maritimae	1	1
26AA01A	26A1a	Puccinellietum maritimae typicum	1	1
26AA01B	26A1b	Puccinellietum maritimae parapholidetosum	2	1
26AA01C	26A-a	Puccinellietum maritimae agrostietosum	1	3
26AA02	26A2	Plantagini-Limonietum	1	1
26AA03	26A3	Halimionetum portulacoides	1	1
26AB01A	26B1a	Puccinellietum distantis typicum	1	1
26AB01B	26B1b	Puccinellietum distantis polygonetosum	1	1
26AB02	26B2	Puccinellietum fasciculatae	1	1
26AB03	26B3	Puccinellietum capillaris	1	1
26AC01A	26C1a	Juncetum gerardi typicum	1	1
26AC01B	26C1b	Juncetum gerardi leontodontetosum	1	1
26AC02	26C-a	Armerio-Festucetum litoralis	1	3
	26C-b	Armerio-Festucetum litoralis	1	3
26AC03	26C2	Junco-Caricetum extensae	1	1
26AC04	26C3	Blysmetum rufi	1	1
26AC05	26-c	Artemisietum maritimae	1	1
26AC06	26-d	Atriplici-Elytrigietum pungentis	1	3
26AC07	26-e	Oenanthe lachenalii-Juncetum maritimi	1	3
26RG01	26-b	RG Scirpus maritimus-[Asteretea tripolii]	1	1

26RG02	26C-c	RG Agrostis stolonifera-Glaux maritima-[Armerion maritimae]	1	3
26RG03	26-a	RG Triglochin maritima-[Asteretea tripolii]	1	1
26RG04	26A-b	RG Aster tripolium-[Puccinellion maritimae]	1	3
27AA01A	27A1	Sagino maritimae-Cochlearietum sedetosum	2	1
27AA01B	27A1	Sagino maritimae-Cochlearietum juncetosum	2	1
27AA02A	27A2	Centaurio-Saginetum trifolietosum fragiferi	2	1
27AA02B	27A2	Centaurio-Saginetum samoletosum	2	1
27AA02C	27A2	Centaurio-Saginetum epilobietosum	2	1
SBB-12B-c	12B-c	RG Eleocharis palustris subsp. uniglumis-[Lolio-Potentillion anserinae]	1	3
SBB-12B-d	12B-d	RG Scirpus maritimus-Alopecurus geniculatus-[Lolio-Potentillion anserinae]	2	3
SBB-12B-m	12B-m	RG Juncus articulatus-[Sparganio-Glycerion/Caricion nigrae/Lolio-Potentillion anserinae]	2	3

N10.01 Nat schraalland

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
06AC01	06C1	Pilularietum globuliferae	2	1
06AC02	06C2	Scirpetum fluitantis	2	1
06AC03	06C3	Eleocharitetum multicaulis	2	1
06AC04	06C4	Samolo-Littorelletum	2	1
06RG02	06-b	RG Potamogeton polygonifolius-[Littorelletea]	2	2
07	07-a	RG Cardamine amara-Cardamine flexuosa-[Montio-Cardaminetea]	2	2
07AA03B	07-a	Pellio-Conocephaletum mnietosum marginati	2	2
07AA03C	07-a	Pellio-Conocephaletum inops	2	2
08AA04	08A4	Glycerietum plicatae	2	3
08BC02	08C2c	Caricetum gracilis	2	3
08BC02A	08C2a	Caricetum gracilis typicum	2	3
08BC03	08C3	Caricetum vesicariae	1	1
08BC04	08C4a	Lysimachio-Caricetum aquatilis	1	1
	08C4b	Lysimachio-Caricetum aquatilis	1	1
08BD01	08C5a	Cladietum marisci	2	1
	08C5b	Cladietum marisci	2	3
	08C5d	Cladietum marisci	2	1
08BD02	08C-c	Caricetum paniculatae	2	3
08BD03	08C6a	Caricetum elatae	2	1
	08C6b	Caricetum elatae	2	3
	08C6c	Caricetum elatae	1	1
08RG06	08-k	RG Equisetum fluviatile-[Phragmitetea/Parvocaricetea]	2	3
	09-e	RG Equisetum fluviatile-[Phragmitetea/Parvocaricetea]	2	3
08RG07	09-j	RG Juncus subnodulosus-[Magnocaricion/Parvocaricetea]	2	3
08RG08	08C-b	RG Carex acutiformis-[Magnocaricion]	2	3
09AA03	09A3b	Carici curtae-Agrostietum caninae	1	1
	09A3c	Carici curtae-Agrostietum caninae	1	1
09AA03A	09A3a	Carici curtae-Agrostietum typicum	2	1
09AA03B	09B3b	Carici curtae-Agrostietum caricetosum diandrae	2	1
09BA	09C-c	RG Salix repens-Pyrola rotundifolia-[Caricion davallianae]	2	1
09BA01	09B3a	Scorpidio-Caricetum diandrae	2	1
09BA02	09C1	Campylio-Caricetum dioicae	1	1
09BA05	09C-d	Equiseto variegati-Salicetum repentis	2	1
10AB01	09B2c	Eriophoro-Caricetum lasiocarpae	2	2
16AA	16A-d	RG Lysimachia vulgaris-Calamagrostis canescens-Thalictrum flavum-[Junco-Molinion]	2	2

16AA01	16A1e	Cirsio dissecti-Molinietum	1	1
16AA01A	16A1b	Cirsio dissecti-Molinietum nardetosum	1	1
16AA01B	16A1a	Cirsio dissecti-Molinietum typicum	1	1
16AA01C	16A1c	Cirsio dissecti-Molinietum peucedanetosum	1	1
16AA01D	16A1d	Cirsio dissecti-Molinietum parnassietosum	1	1
16AB	16B-c	RG Filipendula ulmaria-[Calthion palustris]	2	2
	16B-d	RG Carex acutiformis-Carex acuta-[Calthion palustris]	2	2
	16B-f	RG Equisetum telmateia-[Calthion palustris/Filipendulion]	1	2
16AB01	16A2a	Crepido-Juncetum acutiflori	2	1
	16A2b	Crepido-Juncetum acutiflori	1	1
	16A2c	Crepido-Juncetum acutiflori	2	1
	16B-b	Crepido-Juncetum acutiflori	2	2
16AB03A	16B-b	Lychnido-Hypericetum typicum	2	2
16AB04	16B1c	Ranunculo-Senecionetum aquatici	2	1
	16B1d	Ranunculo-Senecionetum aquatici	2	1
	16B1f	Ranunculo-Senecionetum aquatici	2	1
16AB04B	16B1e	Ranunculo-Senecionetum caricetosum paniceae	2	1
16AB05	16B4	Scirpetum sylvatici	2	1
16AB06	16B2	Angelico-Cirsietum oleracei	1	1
16RG05	16A-a	RG Carex panicea-Succisa pratensis-[Junco-Molinion]	2	2
28AA01A	28A1	Cicendietum filiformis centunculetosum	2	1
28AA01B	28A1	Cicendietum filiformis juncetosum	2	1
28AA02A	28A2	Isolepido-Stellarietum montietosum	2	1
28AA02B	28A2	Isolepido-Stellarietum cardaminetosum	2	1
28AA02C	28A2	Isolepido-Stellarietum hypericetosum	2	1
32AA	32A-a	RG Equisetum telmateia-[Calthion palustris/Filipendulion]	1	3
SBB-08C-d	08C-d	RG Carex disticha-[Magnocaricion]	2	3
SBB-09B2a	09B2a	Eriophoro-Caricetum lasiocarpae typicum	2	1
SBB-09B-b	09B-b	RG Menyanthes trifoliata-[Caricion lasiocarpae]	2	2
SBB-09C2	09C2	Eleocharitetum quinqueflorae	1	1
SBB-09C-a	09C-a	RG Carex flacca-[Caricion davallianae/Lolio-Potentillion anserinae]	2	2
SBB-09C-b	09C-b	RG Eleocharis quinqueflora-[Caricion davallianae/Lolio-Potentillion anserinae]	2	2
SBB-09-f	09-f	RG Carex rostrata-Potentilla palustris-[Parvocaricetea]	2	3
SBB-16A-b	16A-b	RG Leucobryum glaucum-[Junco-Molinion]	2	2
SBB-16A-c	16A-c	RG Agrostis canina-[Junco-Molinion]	2	2
SBB-16A-f	16A-f	RG Juncus acutiflorus-Sphagnum-[Junco-Molinion]	2	3
07AA	07-a	RG Cardamine amara-Cardamine flexuosa-[Montio-Cardaminetea]	2	2

N10.02 Vochtig hooiland

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
08BC01	08C-a	Caricetum ripariae	2	3
08RG07	09-j	RG Juncus subnodulosus-[Magnocaricion/Parvocaricetea]	2	3
08RG08	08C-b	RG Carex acutiformis-[Magnocaricion]	2	3
09RG02	09A-a	RG Carex nigra-Agrostis canina-[Caricion nigrae]	2	3
12BA02C	12B2d	Triglochino-Agrostietum juncetosum gerardi	2	2
12BA03A	12B3a	Trifolio fragiferi-Agrostietum lolietosum	2	1
	12B3c	Trifolio fragiferi-Agrostietum lolietosum	2	1
12BA03B	12B3b	Trifolio fragiferi-Agrostietum centaurietosum	2	1
16AA	16A-d	RG Lysimachia vulgaris-Calamagrostis canescens-Thalictrum flavum-[Junco-Molinion]	2	2
16AB	16B-c	RG Filipendula ulmaria-[Calthion palustris]	2	2
	16B-d	RG Carex acutiformis-Carex acuta-[Calthion palustris]	2	2

16AB01	16A2a	Crepido-Juncetum acutiflori	2	1
	16A2b	Crepido-Juncetum acutiflori	2	1
	16A2c	Crepido-Juncetum acutiflori	1	1
	16B-b	Crepido-Juncetum acutiflori	1	2
16AB02	16B3	Rhinantho-Orchietum morionis	1	1
16AB03A	16B-b	Lychnido-Hypericetum typicum	1	2
16AB03B	16B-a	Lychnido-Hypericetum orchietosum morionis	1	1
16AB04	16B1a	Ranunculo-Senecionetum aquatici	1	1
	16B1f	Ranunculo-Senecionetum aquatici	2	1
16AB04A	16B1b	Ranunculo-Senecionetum juncetosum articulati	1	1
16AB05	16B4	Scirpetum sylvatici	2	1
16BA01A	16C1a	Fritillario-Alopecuretum cynosuretosum	1	1
16BA01B	16C1a	Fritillario-Alopecuretum typicum	1	1
16BA01C	16C1b	Fritillario-Alopecuretum calthetosum	1	1
16BA02	16C2	Sanguisorbo-Silaetum	1	1
	16-p	RG Sanguisorba officinalis-[Molinio-Arrhenatheretea]	1	3
16BB01B	16C-h	Arrhenatheretum festucetosum arundinaceae	2	3
16RG05	16A-a	RG Carex panicea-Succisa pratensis-[Junco-Molinion]	2	2
16RG06	16B-e	RG Carex disticha-[Calthion palustris]	2	2
16RG08	16C-d	RG Alopecurus pratensis-Lychnis flos-cuculi-[Arrhenatherion elatioris]	2	3
16RG10	16C-i	RG Alopecurus pratensis-Hordeum secalinum-[Alopecurion/Cynosurion]	2	3
28AA02A	28A2	Isolepido-Stellarietum montietosum	2	1
28AA02B	28A2	Isolepido-Stellarietum cardaminetosum	2	1
28AA02C	28A2	Isolepido-Stellarietum hypericetosum	2	1
SBB-08C-d	08C-d	RG Carex disticha-[Magnocaricion]	2	3
SBB-12B-a	12B-a	RG Carex flacca-[Caricion davallianae/Lolio-Potentillion anserinae]	2	2
SBB-12B-m	09A-b	RG Juncus articulatus-[Sparganio-Glycerion/Caricion nigrae/Lolio-Potentillion anserinae]	2	3
SBB-16A-b	16A-b	RG Leucobryum glaucum-[Junco-Molinion]	2	2
SBB-16A-c	16A-c	RG Agrostis canina-[Junco-Molinion]	2	2
SBB-16A-f	16A-f	RG Juncus acutiflorus-Sphagnum-[Junco-Molinion]	2	3
SBB-16C-b	16C-b	RG Bromus racemosus subsp. racemosus-[Arrhenatherion elatioris]	2	3
SBB-19A-b	19A-b	RG Platanthera bifolia-Anthoxanthum odoratum-[Nardo-Galion saxatilis]	1	1

N11.01 Droog schraalgrasland

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
13AA01	13A2	Cerastietum pumili	1	1
13AA02	13A1	Saxifrago tridactylitis-Poetum compressae	1	1
14BA01	14C1a	Ornithopodo-Corynephorretum	2	1
14BB	14-q	RG Armeria maritima-[Koel-Cor/Mol-Arrh]	2	3
14BB01A	14D1	Festuco-Thymetum jasionetosum	1	1
14BB01B	14D2	Festuco-Thymetum anthoxanthetosum	1	1
14BB01C	16-c	Festuco-Thymetum violetosum calamariae	2	3
14BB02B	14D4	Festuco-Galietum trifolietosum	1	1
14BC01A	14D3a	Sedo-Thymetum ornithopodetosum	1	1
14BC01B	14D3b	Sedo-Thymetum medicaginetosum	1	1
14BC02A	15A1a	Medicagini-Avenetum luzuletosum	1	1
14BC02B	15A1b	Medicagini-Avenetum arrhenatheretosum	1	1
14CB01A	14E1b	Taraxaco-Galietum cladonietosum	2	1
14CB01B	14E1a	Taraxaco-Galietum typicum	2	1

14CB01C	14E-a	Taraxaco-Galietum fragarietosum	2	3
14CB01D	14E1c	Taraxaco-Galietum plantaginetosum	2	1
14CB02A	15A2a	Anthyllido-Silenetum sedetosum	1	1
14CB02B	15A2b	Anthyllido-Silenetum rhytidadelphetosum	1	1
14RG01	14-j	RG Carex arenaria-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
	14-o	RG Carex arenaria-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
14RG02	14C1b	RG Aira praecox-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
14RG03	14-g	RG Dicranum scoparium-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
14RG04	14-b	RG Euphorbia cyparissias-[Koelerio-Coryneporetea]	1	2
14RG05	14-a	RG Holosteum umbellatum-[Koelerio-Coryneporetea/Stellarietea mediae]	1	1
14RG06	14-p	RG Agrostis capillaris-Hypochaeris radicata-[Koelerio-Coryneporetea/Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
14RG07	14-f	RG Festuca ovina subsp. cinerea-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
15AA01	15A3	Gentiano-Koelerietum	1	1
16BB01D	16C3d	Arrhenatheretum medicaginetosum falcatae	2	1
16BC01A	16C4b	Lolio-Cynosuretum typicum	2	1
16BC01D	16C4c	Lolio-Cynosuretum plantaginetosum mediae	2	1
	16C4d	Lolio-Cynosuretum plantaginetosum mediae	2	1
16BC02	15-a	RG Primula veris-[Festuco-Brometea]	2	1
	16C4e	Galio-Trifolietum	1	1
16RG12	14D-b	RG Hieracium lactucella-[Cynosurion/Plantagini-Festucion]	1	3
	16C-e	RG Hieracium lactucella-[Cynosurion/Plantagini-Festucion]	2	3
19AA01	19A1	Galio hercynici-Festucetum ovinae	2	1
19AA03	19A3	Botrychio-Polygaletum	2	1
	19A-a	Botrychio-Polygaletum	2	1
19AA04	19A4	Betonico-Brachypodietum	1	1
19RG01	19-a	RG Nardus stricta-[Nardetea]	2	3
31AB03	31B3	Balloto-Arctietum	2	3
31CA02	31D2	Bromo inermis-Eryngietum campestris	2	3
37AC04	37-f	Pruno spinosae-Ligustretum	2	3
SBB-14-d	14-d	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	2	3
	19-b	RG Agrostis vinealis-Polytrichum piliferum-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	2	3
SBB-14D-d	14D-d	RG Galium verum-Festuca ovina subsp. tenuifolia-[Plantagini-Festucion]	1	3
SBB-14-e	14-e	RG Agrostis capillaris-Nardus stricta-Deschampsia flexuosa-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	2	3
	19-c	RG Agrostis capillaris-Nardus stricta-Deschampsia flexuosa-[Koelerio-Coryneporetea/Nardetea]	2	3
SBB-14-h	14-h	RG Picris hieracioides-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
SBB-15-b	15-b	RG Brachypodium pinnatum-[Festuco-Brometea]	2	3
SBB-16C-l	16C-l	RG Primula veris-[Arrhenatherion elatioris]	2	3
SBB-19A-c	19A-c	RG Viola canina-Danthonia decumbens-[Nardo-Galium saxatilis]	2	2
SBB-19A-d	19A-d	RG Deschampsia flexuosa-Carex pilulifera-Galium saxatile-[Nardo-Galium saxatilis/Calluno-Genistion pilosae]	2	3
SBB-20A-a	20A-a	RG Deschampsia flexuosa-Carex pilulifera-Galium saxatile-[Nardo-Galium saxatilis/Calluno-Genistion pilosae]	2	3

N12.01 Bloemdijk

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
14BC02A	15A1a	Medicagini-Avenetum luzuletosum	2	1
14BC02B	15A1b	Medicagini-Avenetum arrhenatheretosum	2	1

14RG04	14-b	RG Euphorbia cyparissias-[Koelerio-Coryneporetea]	2	2
14RG06	14-p	RG Agrostis capillaris-Hypochaeris radicata-[Koelerio-Coryneporetea/Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
16B	16C-g	RG Bromus hordeaceus-[Arrhenatherion elatioris]	2	3
16BA02	16-p	RG Sanguisorba officinalis-[Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
16BB	16C-f	RG Dactylis glomerata-Arrhenatherum elatius-[Arrhenatherion elatioris]	2	3
16BB01A	16C3a	Arrhenatherum typicum	2	3
	16C3b	Arrhenatherum typicum	2	1
16BB01B	16C-h	Arrhenatherum festucetosum arundinaceae	2	3
16BB01C	16C3c	Arrhenatherum luzuletosum campestris	2	1
16BB01D	16C3d	Arrhenatherum medicaginetosum falcatae	2	1
	16C3e	Arrhenatherum medicaginetosum falcatae	2	1
16BC01A	16C4b	Lolio-Cynosuretum typicum	2	1
16BC01D	16C4c	Lolio-Cynosuretum plantaginetosum mediae	2	1
	16C4d	Lolio-Cynosuretum plantaginetosum mediae	2	1
16BC02	15-a	RG Primula veris-[Festuco-Brometea]	2	1
16RG08	16C-d	RG Alopecurus pratensis-Lychnis flos-cuculi-[Arrhenatherion elatioris]	2	3
17AA	17A-a	RG Rubus caesius-[Trifolion medii/Rhamno-Prunetea]	2	3
17AA01A	17A1	Rubo-Origanetum typicum	2	3
17AA01B	17A1	Rubo-Origanetum festucetosum arundinaceae	2	3
SBB-14-h	14-h	RG Picris hieracioides-[Koelerio-Coryneporetea]	2	3
SBB-15-b	15-b	RG Brachypodium pinnatum-[Festuco-Brometea]	2	3
SBB-16C-l	16C-l	RG Primula veris-[Arrhenatherion elatioris]	2	3

N12.03 Glanshaverhooiland

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
16BA02	16-p	RG Sanguisorba officinalis-[Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
16BB	16C-f	RG Dactylis glomerata-Arrhenatherum elatius-[Arrhenatherion elatioris]	2	3
16BB01A	16C3a	Arrhenatherum typicum	1	3
	16C3b	Arrhenatherum typicum	1	1
16BB01B	16C-a	Arrhenatherum festucetosum arundinaceae	2	3
16BB01C	16C3c	Arrhenatherum luzuletosum campestris	1	1
16BB01D	16C3d	Arrhenatherum medicaginetosum falcatae	1	1
	16C3e	Arrhenatherum medicaginetosum falcatae	1	1
16BC01A	16C4b	Lolio-Cynosuretum typicum	2	1
16BC01D	16C4c	Lolio-Cynosuretum plantaginetosum mediae	2	1
	16C4d	Lolio-Cynosuretum plantaginetosum mediae	2	1
16RG08	16C-d	RG Alopecurus pratensis-Lychnis flos-cuculi-[Arrhenatherion elatioris]	2	3
16RG12	16C-e	RG Hieracium lactucella-[Cynosurion/Plantagini-Festucion]	2	3
37AB01A	37-b	Pruno-Crataegetum typicum	2	3
37AB01C	37-c	Pruno-Crataegetum viburnetosum opuli	2	3
SBB-16C-b	16C-b	RG Bromus racemosus subsp. racemosus-[Arrhenatherion elatioris]	2	3

N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
12BA	12B-g	RG Deschampsia cespitosa-Alopecurus geniculatus-[Lolio-Potentillion anserinae/Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
12BA01A	12B1b	Ranunculo-Alopecuretum roripetosum	1	3

12BA01B	12B1a	Ranunculo-Alopecuretum typicum	1	3
12BA01C	12B1c	Ranunculo-Alopecuretum equisetetosum palustris	1	3
12BA02A	12B2a	Triglochino-Agrostietum cardaminetosum	1	3
12BA02B	12B2b	Triglochino-Agrostietum nasturtietosum	1	4
12BA02C	12B2c	Triglochino-Agrostietum juncetosum gerardi	1	2
	12B2d	Triglochino-Agrostietum juncetosum gerardi	1	2
12BA03A	12B3a	Trifolio fragiferi-Agrostietum lolietosum	1	1
	12B3c	Trifolio fragiferi-Agrostietum lolietosum	1	1
12BA03B	12B3b	Trifolio fragiferi-Agrostietum centaurietosum	1	1
12BA04A	12B4a	Ononido-Caricetum typicum	1	1
12BA04B	12B4b	Ononido-Caricetum armerietosum	1	1
12RG05	12B-f	RG Agrostis canina-Ranunculus repens-[Lolio-Potentillion anserinae/Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
	16-d	RG Agrostis canina-Ranunculus repens-[Lolio-Potentillion anserinae/Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
14BB	14-q	RG Armeria maritima-[Koel-Cor/Mol-Arrh]	2	3
16	16-h	RG Juncus gerardi-Festuca rubra-[Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
16AB	16-e	RG Deschampsia cespitosa-Alopecurus geniculatus-[Lolio-Potentillion anserinae/Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
16BC01A	16C4a	Lolio-Cynosuretum typicum	2	3
	16C4b	Lolio-Cynosuretum typicum	2	1
16BC01B	16-f	Lolio-Cynosuretum lotetosum uliginosi	2	3
16BC01C	16C4f	Lolio-Cynosuretum hordeetosum	1	3
16RG03	16-f	RG Festuca rubra-Lotus uliginosus-[Molinietalia]	2	3
16RG10	16C-i	RG Alopecurus pratensis-Hordeum secalinum-[Alopecurion/Cynosurion]	2	3
25AA02	25A2	Salicornietum brachystachyae	2	1
25AA03	25A-a	Suaedetum maritimae	2	1
26AA01A	26A1a	Puccinellietum maritimae typicum	2	1
26AA01B	26A1b	Puccinellietum maritimae parapholidetosum	2	1
26AA01C	26A-a	Puccinellietum maritimae agrostietosum	2	3
26AB01A	26B1a	Puccinellietum distantis typicum	1	1
26AB01B	26B1b	Puccinellietum distantis polygonetosum	1	1
26AB02	26B2	Puccinellietum fasciculatae	1	1
26AB03	26B3	Puccinellietum capillaris	2	1
26AB04	26B4	Parapholido strigosae-Hordeetum marini	1	1
26AC01A	26C1a	Juncetum gerardi typicum	1	1
26AC01B	26C1b	Juncetum gerardi leontodontetosum	1	1
26AC02	26C-a	Armerio-Festucetum litoralis	1	3
	26C-b	Armerio-Festucetum litoralis	2	3
26AC05	26-c	Artemisietum maritimae	2	1
26RG02	26C-c	RG Agrostis stolonifera-Glaux maritima-[Armerion maritimae]	1	3
26RG03	26-a	RG Triglochin maritima-[Asteretea tripolii]	2	1
26RG04	26A-b	RG Aster tripolium-[Puccinellion maritimae]	1	3
SBB-12B-a	12B-a	RG Carex flacca-[Caricion davallianae/Lolio-Potentillion anserinae]	2	2
SBB-12B-c	12B-c	RG Eleocharis palustris subsp. uniglumis-[Lolio-Potentillion anserinae]	2	3
SBB-12B-d	12B-d	RG Scirpus maritimus-Alopecurus geniculatus-[Lolio-Potentillion anserinae]	2	3
SBB-12B-m	12B-m	RG Juncus articulatus-[Sparganio-Glycerion/Caricion nigrae/Lolio-Potentillion anserinae]	2	3

N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
17AA	17A-a	RG Rubus caesius-[Trifolion medii/Rhamno-Prunetea]	2	3
33AA03	33A3	Urtico-Cruciatetum laevipedis	2	3
37AA01	37A1	Pruno-Rubetum vestiti	2	3
37AB01A	37-b	Pruno-Crataegetum typicum	2	3
37AB01C	37-c	Pruno-Crataegetum viburnetosum opuli	2	3
38AA01A	38A1a	Artemisio-Salicetum populetosum nigrae	1	5
38AA01B	38A1b	Artemisio-Salicetum agrostietosum stoloniferae	2	5
38AA02A	38A2a	Irido-Salicetum menthetosum	1	3
38AA02B	38A2b	Irido-Salicetum alopecuretosum pratensis	2	5
38AA03A	38A3a	Cardamino amarae-Salicetum anthriscetosum	2	4
38AA03B	38A3b	Cardamino amarae-Salicetum alismatetosum	1	3
38AA03C	38A3c	Cardamino amarae-Salicetum urticetosum	2	4
38AA03D	38A3d	Cardamino amarae-Salicetum inops	2	4
38DG01	38A/a	DG Impatiens glandulifera-[Salicion albae]	2	5
38RG01	38A-a	RG Urtica dioica-[Salicion albae]	2	5
39AA01C	39A1c	Thelypterido-Alnetum caricetosum ripariae	2	3
39AA02A	39A2a	Carici elongatae-Alnetum typicum	1	1
39AA02B	39A2b	Carici elongatae-Alnetum cardaminetosum amarae	1	1
39AA02C	39A2c	Carici elongatae-Alnetum ribetosum nigrae	1	3
39AA02D	39A2d	Carici elongatae-Alnetum rubetosum idaei	2	3
39AA02E	39A2e	Carici elongatae-Alnetum caricetosum curtae	1	3
39RG01	39A-a	RG Calamagrostis canescens-[Alnion glutinosae]	2	3
39RG02	39A-b	RG Rubus fruticosus-[Alnion glutinosae]	2	3
39RG03	39A-c	RG Carex acutiformis-[Alnion glutinosae]	1	3
39RG04	39A-d	RG Urtica dioica-[Alnion glutinosae]	2	5
	39A-e	RG Dryopteris dilatata-[Alnion glutinosae]	2	3
43AA01A	43A1a	Violo odoratae-Ulmetum allietosum	1	1
43AA01B	43A1b	Violo odoratae-Ulmetum inops	2	3
	43A-b	Violo odoratae-Ulmetum inops	2	3
43AA02A	43A-d	Fraxino-Ulmetum typicum	2	3
	43-h	Fraxino-Ulmetum typicum	2	3
43AA04	43B1	Carici remotae-Fraxinetum	1	1
43AA05	43B2	Pruno-Fraxinetum	1	1
43RG02	43A-c	RG Urtica dioica -[Ulmunion carpinifoliae]	2	3
43RG03	43B-c	RG Urtica dioica [Circae-Alnion]	1	3
	43B-d	RG Filipendula ulmaria-[Circae-Alnion]	1	3
SBB-43-b	43-b	RG Ribes rubrum-[Querco-Fagetea]	1	3

N14.02 Hoog- en laagveenbos

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
36AA01	36A1	Salicetum auritae	2	3
36RG02	36A-b	RG Myrica gale-[Salicion cinereae]	2	3
39AA01A	39A1a	Thelypterido-Alnetum typicum	1	3
39AA01B	39A1b	Thelypterido-Alnetum sphagnetosum	1	3
39AA01C	39A1c	Thelypterido-Alnetum caricetosum ripariae	1	3
39AA02C	39A2c	Carici elongatae-Alnetum ribetosum nigrae	2	3
39AA02E	39A2e	Carici elongatae-Alnetum caricetosum curtae	1	3
39RG01	39A-a	RG Calamagrostis canescens-[Alnion glutinosae]	2	3
39RG02	39A-b	RG Rubus fruticosus-[Alnion glutinosae]	2	3
39RG03	39A-c	RG Carex acutiformis-[Alnion glutinosae]	2	3

39RG04	39A-d	RG Urtica dioica-[Alnion glutinosae]	2	5
	39A-e	RG Dryopteris dilatata-[Alnion glutinosae]	2	3
40AA01A	40A1a	Erico-Betuletum eriophoretosum vaginati	2	3
40AA01B	40A1b	Erico-Betuletum callunetosum	1	3
40AA01C	40A-b	Erico-Betuletum inops	1	3
40AA02A	39A-f	Carici curtae-Betuletum peucedanetosum	2	4
40AA02B	40A2	Carici curtae-Betuletum typicum	1	3
40RG01	40A-a	RG Myrica gale-[Betulion pubescentis]	1	3
40RG02	40A-b	RG Molinia caerulea-[Betulion pubescentis]	1	3
40RG03	40A-c	RG Rubus fruticosus s.l.-[Betulion pubescentis]	2	5
SBB-40A-d	40A-d	RG Empetrum nigrum-[Betulion pubescentis]	2	3

N14.03 Haagbeuken- en essenbos

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
14CB01C	17A-b	Taraxaco-Galietum fragarietosum	2	3
16	16/g	DG Prunus spinosa-Rosa canina-[Molinio-Arrhenatheretea]	2	3
17AA	17A-a	RG Rubus caesius-[Trifolion medii/Rhamno-Prunetea]	2	3
17AA01A	17A1	Rubo-Origanetum typicum	2	3
17AA01B	17A1	Rubo-Origanetum festucetosum arundinaceae	2	3
18AA02	18A2	Hieracio-Holcetus mollis	2	3
37AA01	37A1	Pruno-Rubetum vestiti	2	3
37AA02	37A2	Pruno-Rubetum elegantispinosi	2	3
37AB01A	37-b	Pruno-Crataegetum typicum	2	3
37AB01B	37-e	Pruno-Crataegetum rubetosum ulmifolii	2	3
37AB01C	37-c	Pruno-Crataegetum viburnetosum opuli	2	3
37AB01D	37-d	Pruno-Crataegetum clematidetosum	2	3
37AC04	37-f	Pruno spinosae-Ligustretum	2	3
37AC05	43C1c	Orchio-Cornetum	1	1
43	43-c	RG Allium ursinum-[Querco-Fagetea]	1	3
43AA02A	43A-d	Fraxino-Ulmetum typicum	1	3
	43-h	Fraxino-Ulmetum typicum	2	3
43AB01A	43C1a	Stellario-Carpinetum polystichetosum	1	1
43AB01B	43C1b	Stellario-Carpinetum orchietosum	1	1
43AB01C	43C1d	Stellario-Carpinetum typicum	1	1
43AB01D	43C1e	Stellario-Carpinetum allietosum	1	1
	43C1f	Stellario-Carpinetum allietosum	1	1
	43C1g	Stellario-Carpinetum allietosum	1	2
	43C1h	Stellario-Carpinetum allietosum	1	2
	43C1i	Stellario-Carpinetum allietosum	1	2
43AB01E	43C1j	Stellario-Carpinetum dryopteridetosum	1	2
43AB01F	43C1k	Stellario-Carpinetum oxalidetosum	1	2
	43C1l	Stellario-Carpinetum oxalidetosum	1	3
43RG01	43-a	RG Anthriscus sylvestris -[Ulmenion carpinifoliae]	2	3
43RG02	43A-c	RG Urtica dioica -[Ulmenion carpinifoliae]	1	3
SBB-43-b	43-b	RG Ribes rubrum-[Querco-Fagetea]	1	3
SBB-43-d	43-d	RG Hedera helix-[Querco-Fagetea]	1	3
SBB-43-e	43-e	RG Fagus sylvatica-[Querco-Fagetea]	1	3
SBB-43-g	43-g	RG Rubus fruticosus-Rubus caesius-[Querco-Fagetea]	2	5

N15.01 Duinbos

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
---------	----------	----------------	----------------	-----------------

14CB01C	17A-b	Taraxaco-Galietum fragarietosum	2	3
17AA	17A-a	RG Rubus caesius-[Trifolion medii/Rhamno-Prunetea]	2	3
17AA02	17A2	Polygonato-Lithospermetum	2	1
36RG02	36A-b	RG Myrica gale-[Salicion cinereae]	2	3
37AB01A	37-b	Pruno-Crataegetum typicum	2	3
37AB01C	37-c	Pruno-Crataegetum viburnetosum opuli	2	3
37AC01	37B1	Hippophao-Sambucetum	2	3
37AC02A	37B2	Hippophao-Ligustretum typicum	2	3
37AC02B	37B2	Hippophao-Ligustretum eupatoriotosum	2	3
37AC03	37B3	Rhamno-Crataegetum	2	3
37RG03	37B-e	RG Hippophae rhamnoides-Calamagrostis epigejos-[Berberidion vulgaris]	2	3
37RG04	37B-f	RG Ligustrum vulgare-[Berberidion vulgaris]	2	3
39RG04	39A-d	RG Urtica dioica-[Alnion glutinosae]	2	5
40AA02A	39A-f	Carici curtae-Betuletum peucedanetosum	2	4
40RG01	40A-a	RG Myrica gale-[Betulion pubescentis]	2	3
40RG03	40A-c	RG Rubus fruticosus s.l.-[Betulion pubescentis]	2	5
41DG01	41A/a	DG Prunus serotina-[Dicrano-Pinion]	2	5
41DG02	41A/b	DG Rubus fruticosus-[Dicrano-Pinion]	2	5
41DG03	41A/c	DG Carex arenaria-Calamagrostis epigejos-[Dicrano-Pinion]	1	4
42AA01A	42A1a	Betulo-Quercetum cladonietosum	1	3
42AA01B	42A1b	Betulo-Quercetum deschampsietosum	2	3
42AA01C	42A1c	Betulo-Quercetum vacciniotosum	2	3
42AA01E	42A1e	Betulo-Quercetum dryopteridetosum	2	3
42AA03B	42A-b	Deschampsio-Fagetum typicum	2	3
42DG01	42A/a	DG Prunus serotina-[Quercion roboris]	2	5
42DG02	42A/b	DG Quercus rubra-[Quercion roboris]	2	5
42RG02	42-d	RG Rubus fruticosus-[Quercetea robori-petraeae]	2	5
43AA01B	43A1b	Violo odoratae-Ulmetum inops	2	3
	43A-b	Violo odoratae-Ulmetum inops	2	3
	43-i	Violo odoratae-Ulmetum inops	1	3
43AA01C	43A1c	Violo odoratae-Ulmetum scilletosum	1	2
43AA02A	43A-d	Fraxino-Ulmetum typicum	2	3
43AA03A	37B-a	Crataego-Betuletum typicum	1	3
	43-j	Crataego-Betuletum typicum	1	3
43AA03B	37B-b	Crataego-Betuletum menthetosum	1	3
	43B-b	Crataego-Betuletum menthetosum	1	3
43RG02	43A-c	RG Urtica dioica-[Ulmion carpinifoliae]	2	3
SBB-42A-c	42A-c	RG Quercus robur-Dicranum scoparium-[Quercion roboris]	2	3

N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos

CODE_VN	Code_SBB	SYNTAXON_beide	Kenmerkendheid	Vervangbaarheid
17AA	17A-a	RG Rubus caesius-[Trifolion medii/Rhamno-Prunetea]	2	3
18AA01	18A1	Hyperico pulchri-Melampyretum pratensis	2	3
	18A-a	Hyperico pulchri-Melampyretum pratensis	2	3
18AA02	18A2	Hieracio-Holcetum mollis	2	3
18RG01	18-b	RG Pteridium aquilinum-[Melampyro-Holcetea mollis]	2	3
35AA02	35A2	Rubetum silvatici	1	3
35AA03	35A3	Rubetum pedemontani	1	1
41AA02A	41A2a	Cladonio-Pinetum cladonietosum	2	3
41AA02B	41A2b	Cladonio-Pinetum dicranetosum polyseti	2	3
41AA03A	41A3a	Leucobryo-Pinetum deschampsietosum	1	3
41AA03B	41A3b	Leucobryo-Pinetum vacciniotosum	1	3

41AA03C	41A3c	Leucobryo-Pinetum empetretosum	1	3
41AA03D	41A3d	Leucobryo-Pinetum molinietosum	1	3
41DG02	41A/b	DG Rubus fruticosus-[Dicrano-Pinion]	2	5
41RG01	41-a	RG Pleurozium schreberi-Polytrichum formosum-[Vaccinio-Piceetea]	2	4
41RG02	41-b	RG Eurhynchium praelongum-Pseudoscleropodium purum-[Vaccinio-Piceetea]	2	5
41RG03	41A-a	RG Pteridium aquilinum-[Dicrano-Pinion]	2	3
42A	42-a	RG Fagus sylvatica-Maianthemum bifolium-[Quercetea robori-petraeae]	1	3
	42-e	RG Quercus robur-Pseudoscleropodium purum-Eurhynchium praelongum-[Quercetea robori-petraeae]	2	5
42AA01A	42A1a	Betulo-Quercetum cladonietosum	1	3
42AA01B	42A1b	Betulo-Quercetum deschampsietosum	1	3
42AA01C	42A1c	Betulo-Quercetum vaccinietosum	1	3
42AA01D	42A1d	Betulo-Quercetum molinietosum	1	3
42AA01E	42A1e	Betulo-Quercetum dryopteridetosum	1	3
42AA02A	42A2a	Fago-Quercetum vaccinietosum	1	3
42AA02B	42A2b	Fago-Quercetum pteridietosum	1	3
42AA02C	42A2c	Fago-Quercetum convallarietosum	1	1
42AA02D	42A2d	Fago-Quercetum molinietosum	1	3
42AA02E	42A2e	Fago-Quercetum holcetosum	1	3
42AA03A	42A-a	Deschampsio-Fagetum leucobryetosum	1	3
42AA03B	42A-b	Deschampsio-Fagetum typicum	1	3
42AA03C	42-b	Deschampsio-Fagetum isopterygietosum	1	3
42AB01	42B1	Luzulo luzuloidis-Fagetum	1	1
42DG01	42A/a	DG Prunus serotina-[Quercion roboris]	2	5
42DG02	42A/b	DG Quercus rubra-[Quercion roboris]	2	5
42RG01	42-c	RG Holcus mollis-Dryopteris carthusiana-Dryopteris dilatata-[Quercetea robori-petraeae]	2	3
42RG02	42-d	RG Rubus fruticosus-[Quercetea robori-petraeae]	2	5
SBB-42A-c	42A-c	RG Quercus robur-Dicranum scoparium-[Quercion roboris]	1	3

5. BIJLAGE - VELDWAARNEMINGEN NATUURNETWERK-TYPEN T.B.V. STRUCTUUR.

Bij vegetatiekarteringen dienen de volgende toevoegingen te worden meegenomen om het kwaliteitsaspect structuurkenmerken te kunnen beoordelen. De overige kenmerken kunnen worden afgeleid uit de vegetatiekartering zelf of uit de bosstructuurkartering.

- Heidevegetaties: hier moet een 40%-bedekking met struik-, kraai- en/of dophei aanwezig zijn. Deze grenswaarde dient dus aan relevante vlakken te worden toegeedeeld: "totale bedekking (relevante) dwergstruiken XX%".
- Hoog gras en kruiden (>40 cm): Uit vegetatieopnamen die de kartering ondersteunen zou dit moeten blijken. Wanneer dit niet het geval is, is een toevoeging (positiefmarkering: "vegetatie is wel hoger dan 40 cm") vereist.
- Kleinschalig bulten- en slenkenpatroon: In geval van veenmosvegetaties aangeven of er voldaan wordt aan de eis: "Een kleinschalige afwisseling van bulten en slenken (beide aanwezig op 100 m²), met elk hun eigen typische soorten van bulten en slenken in hoogveen" . Afhankelijk van schaal en karteerwijze kan dit goed uit de vegetatiekaart naar voren komen, in de gevallen waar dit niet per definitie geldt is een toevoeging vereist.
- Los zand: onderscheid maken tussen zand dat werkelijk verstuifbaar is ("los zand") en andere zandige delen. Aan relevante vlakken de opmerking (evt. percentage) "los zand" toevoegen.
- Oever tot 30 meter van de hoogwaterlijn vrij van bomen: bij vennen aangeven wanneer dit het geval is ("vrije oever"), een enkele boom mag voorkomen.
- Oude heide: in het geval van heidevegetaties aangeven of er sprake is van een mozaïek van oud ('volwassen') heide en aftakelende/afstervende heide. In geval van aanwezigheid dus de toevoeging "oude heide" noteren.
- Veenmos: In vegetatievlakken waar veenmos voorkomt altijd het totale percentage veenmosbedekking (eventueel voorkomende verschillende soorten dus opgeteld) noteren (met tussenstappen van 5 of 10 %).
- Water: In open water een onderscheid maken tussen open water met meer of minder dan 5% op of boven het wateroppervlak aanwezig zijnde begroeiing. Alleen bij minder dan 5% begroeiing telt water als structurelement mee (onderwaterbegroeiing is voor dit structurelement dus niet relevant).
- Waterriet: IJle rietvegetaties die permanent met de voeten in het water staan. Ook wanneer deze vegetatiekundig onder een zelfde type vallen, deze als vlak afgrenzen en voorzien van de opmerking "waterriet".

6. BIJLAGE – STRUCTUURDEFINITIES NATUURNETWERK.

Structurelementen

Overzicht van de gebruikte structurelementen met bijbehorende definitie. In de tabel staan de definities van de elementen, in de lijst onder de tabel een opsomming van boom- en struiksoorten die meegeteld mogen worden als 'inheems'/'van Europese oorsprong'.

Structurelement	Definitie
Bochtige smele-, pijpenstrootje- en pitrusvelden	Soortenarme rompgemeenschappen met dominantie van genoemde soorten
(Bos met) dikke dode bomen	Bos met dikke (diameter >30 cm, gemeten op borsthoogte) liggende of staande dode bomen met het aangegeven aantal per ha. Deze bomen moeten tenminste een lengte hebben van 10 meter.
(Bos met) dikke levende bomen	Bos met >8 dikke (diameter >50 cm, gemeten op borsthoogte) levende bomen per ha.
Europees (bos)	Bos waar inheemse soorten (zie hiervoor de lijst onder deze tabel) minimaal 80% van de bedekking ofwel het grondvlak uitmaken
Gelaagd (bos)	Bos met boomhoogte van >20 m met daaronder tenminste een andere boomlaag van tenminste 6 meter hoog met minimale bedekking van 25% en/of een struiklaag van 1,5 tot 6 meter met minimale bedekking van 25%
Gemengd (bos)	Bos dat naast de hoofdboomsoort minimaal 20% van de bedekking ofwel minimaal 20% het grondvlak uit een andere boomsoort bestaat
Gesloten lage vegetaties, grassen, zeggen en kruiden	Vochtige en drogere (hei)schrale graslandvegetaties <40 cm (monotone begroeiingen (> 70 % bedekkend) van bochtige smele, pijpenstro en pitrus <u>niet</u> meegerekend)
Heidevegetaties	Begroeiingen met een hoog aandeel (>40%) struik-, dop- en/of kraaihei
Hoge grassen, zeggen of natte strooiselruigte (>40 cm)	Hogere (>40 cm) rietmoerassen, zeggenmoerassen en riet- of wilgenroosjesruigtes
Hoog gras en kruiden (>40 cm)	Hogere vegetaties (>40 cm), bestaand uit grassen en kruiden (geen dominantie van struweel- en bosvormers)
Hoog struweel incl. braam-, gagel- en bremstruwelen	Opslag van hoge struiken en jonge bomen (1,5-5 m), inclusief braam-, gagel-, brem-, en duindoornstruweel
Jeneverbesstruwelen	Aaneengesloten struwelen van jeneverbes (dichtheid >30%)
Kale bodem en/of open pioniervegetaties	Zand-, leem- of kleigrond met geen, of met een open (<50%) en lage (<20cm) begroeiing, bijvoorbeeld: soorten van buntgrasduinen, zilverhavergraslanden, ass. van moeraswolfsklauw en snavelbiezen, alle natte pioniers van de oeverkruid-, zeevetmuur- en knopbies- orde
Kleinschalig bulten- en slenkenpatroon	Een kleinschalige afwisseling van bulten en slenken (beide aanwezig op 100 m ²), met elk hun eigen typische soorten van bulten en slenken in hoogveen
Krabbenscheervelden	Vegetatie waarin minstens lokaal frequent krabbenscheer aanwezig is. Delen zonder krabbenscheer maar met bijv. gewoon blaasjeskruid, en/of kikkerbeet mogen worden bijgeteld bij de totale oppervlakte
Kreken of vergelijkbare watergangen	Ondiepe natuurlijke waterlopen in kwelder- of duingebied die (soms nog) onder invloed staan van het getij
Laag struweel, niet gedomineerd door heide (<2m)	(Kruipwilg-)struwelen, struiken en/ of boomopslag lager dan 2m; dwergstruiken als heide niet inbegrepen
Los zand	Zand dat werkelijk verstuifbaar is, dus zonder algenlaagje of pioniersoorten; zand waarin je voetstap als ingezakt kuiltje achterblijft.
Oever tot 30 meter van hoogwaterlijn vrij van bomen	Oever tot 30 meter van hoogwaterlijn vrij van bomen (een enkele solitaire boom uitgezonderd)
Oude heide	Mozaïek van oude('volwassen') en aftakelende/afstervende heidevegetaties
Riet, hoge zeggen en/of hoge biezen	Vegetatie van polvormende zeggen (vaak pluimzegge), russen en/of biezen met meestal daartussen riet of andere hoge helofyten, vegetatie hoger dan 80 cm

Ruigte	Soortenarme begroeiingen van hoge kruidachtigen: van wilgenroosjes- en rietruigtes tot droge ruigtes met bijv. boerenwormkruid en st. janskruid
Slootlengte	Streckende meter slootlengte (dus niet oeverlengte), gemeten per hectare
Solitaire bomen en kleine bosjes (> 5m)	Vrijstaande berken, vliedennen e.d., of kleine groepen daarvan (<10 ex.)
Struweel en bosjes incl. solitaire bomen	Alle bomen en boomopslag en hoge en lage struwelen gezamenlijk
Struweel en open plekken	Open plekken in het bos of alleen met struweel begroeide plekken, waarbij deze plekken een minimale diameter moeten hebben van 20 meter
Veenmos	Het % bedekking met veenmos binnen het beheertype (dit zal als aspect aan vegetatievlakken moeten worden gekoppeld bij vegetatiekartering)
Vegetaties van kleine zeggen	Mesotrafente vegetaties van snavelzegge of andere kleine zeggen; meestal in combinatie met veenpluis, zonder dominantie van veenmossen
Vegetaties van ondergedoken of drijvende waterplanten	Vegetaties van ondergedoken of drijvende waterplanten
Vegetaties van snavelzegge en/of veenpluis	Vegetatie gedomineerd door oligo- of mesotrafente helofyten als snavelzegge en/ of veenpluis. Vegetaties van eutrafente soorten als riet, rietgras, lisdodde, grote zeggen en pitrus tellen hierin uitdrukkelijk niet mee
Water	Water waarvan minder dan 5% van de oppervlakte wordt ingenomen door een vegetatie van boven het water uitstekende moeras- en waterplanten
Waterriet (riet met voeten in water)	IJle niet jaarlijks gemaaide rietvegetatie op permanent onder water staande bodem

Lijst met kwalificerende inheemse/Europese boom- en struiksoorten:

1. aalbes	31. kruising van grauwe en geoorde wilg	61. schietwilg
2. amandelwilg	32. grauwe wilg	62. sleedoorn
3. Amerikaans krentenboompje	33. grove den	63. Spaanse aak
4. appel	34. haagbeuk	64. sporkehout
5. beuk	35. hazelaar	65. tamme kastanje
6. bittere wilg	36. heggenroos	66. taxus
7. bosrank	37. Hollandse linde	67. trosvlier
8. bosroos	38. hondsroos	68. tweestijlige meidoorn
9. boswilg	39. hulst	69. viltroos
10. braamsoorten	40. jeneverbes	70. vogelkers
11. brem	41. kruising van katwilg en grauwe wilg	71. wegedoorn
12. duindoorn	42. kleinbloemige roos	72. wilde kamperfoelie
13. duinroos	43. klimop	73. wilde kardinaalmutz
14. kruising van eenstijlige en tweestijlige meidoorn	44. kruising van koraalmeidoorn en tweestijlige meidoorn	74. wilde liguster
15. eenstijlige meidoorn	45. koraalmeidoorn	75. wilde lijsterbes
16. egelantier	46. kraagroos	76. kruising van wintereik en zomereik
17. Europese lork	47. kraakwilg	77. wintereik
18. fladderiep	48. kruisbes	78. winterlinde
19. framboos	49. laurierwilg	79. witte els
20. fijnspar	50. mispel	80. witte paardekastanje
21. gageel	51. peer	81. wollige sneeuwbal
22. gladde iep	52. ratelpopulier	82. zachte berk
23. gaspeldoorn	53. rode kamperfoelie	83. zeeden
24. Gelderse roos	54. rode kornoelje	84. zoete kers
25. gele kornoelje	55. rode paardekastanje	85. zomereik
26. geoorde wilg	56. rood peperboompje	86. zomerlinde
27. gewone es	57. rossige wilg	87. zuurbes
28. gewone esdoorn	58. ruwe berk	88. zwarte bes
29. gewone vlier	59. ruwe iep	89. zwarte den
30. grauwe abeel	60. kruising van schietwilg en kraakwilg	90. zwarte els
		91. zwarte populier

7. BIJLAGE - FORMAT OPSLAG STRUCTUURBEOORDELING.

Format voor vastleggen structuurbeoordeling Natuurnetwerk

Datum:

Naam:

Gebied:

Beheertype 1

Structuurkenmerken	Meetmethoden	Gemeten waarde
a		
b		
etc		

Oordeel:

Beheertype 2.

Idem

Beheertype 3

idem

8. BIJLAGE - VELDSLEUTEL TOEVOEGINGEN BIJ VEGETATIEKARTERING NATURA 2000.

8.1. INLEIDING

Veel informatie die nodig is om de aanwezigheid van een habitatype vast te stellen of om te bepalen of bepaalde “overige kenmerken van een goede structuur en functie” aanwezig zijn, komt beschikbaar door de SNL-monitoring of is op andere wijze beschikbaar (luchtfoto’s hoogtekaart, geografische regio, beheerdersinformatie, enz.).

Er blijven echter een aantal elementen waarvoor in het veld data moet worden verzameld waarin niet wordt voorzien in de SNL-monitoring. De elementen waar het om gaat zijn weergegeven in bijlagen 10 en 11. Deze bijlage probeert de verschillende elementen zó te rangschikken dat het voor een veldwerker duidelijk is op welke aspecten in welke gebieden gelet dient te worden om alle benodigde informatie voor Natura2000 bijeen te krijgen. De onderdelen die in principe via de SNL-monitoring beschikbaar komen, zijn niet genoemd in bijlage 10 en 11.

Deze bijlage geeft een hoofdlijn weer zodat in het veld eenvoudig bijgehouden kan worden waar op te letten. Voor detailinformatie moeten bijlagen 10 en 11 worden geraadpleegd.

Er zijn verschillende soorten van informatieverzameling binnen de SNL die samenhangen met de hier gevraagde informatie:

- plantensoortenkartering
- vegetatiekartering (typen/lokale typologie)
- vegetatiekartering (toevoegingen)
- structuurkartering

Hier speelt bij de plantensoortenkartering nog het volgende: wanneer volgens de geïntegreerde karteringsmethode wordt gewerkt (alleen in combinatie met gelijktijdige vegetatiekartering dus) en het protocol wordt gevolgd, zal in veel gevallen de vraag over de bedekking van een soort in een vegetatievlak al worden vastgelegd. Het is echter ook mogelijk om een “losse”, puntsgewijze soortkartering uit te voeren, ook tijdens de vegetatiekartering. In dit geval dient de aanwezigheid van bepaalde soorten/geslachten met de bedekking als toevoeging te worden genoteerd bij een kaartvalk van de vegetatiekartering.

In sommige gevallen kan een voldoende gedetailleerde lokale typologie een vraag beantwoorden. Waar dit niet het geval is, dient een toevoeging te worden genoteerd om de benodigde informatie vast te leggen.

Voor veldwerk in de volgende gebieden, zie de betreffende kopjes:

- **Kust/duinen** ----- A, B, C
- **Rivierengebied**----- A, C, D
- **Heuvelland**----- A, B, C, D
- **Binnenland (breed)**----- A, B, C, D
- **Bossen**----- A, B, C

8.2. VELDSLEUTEL

A - Aanvullende plantensoorten/soortenkartering

Hoewel Rode Lijst-soorten meetellen in de SNL-score en deze waarschijnlijk wel meegenomen worden, is het voor sommige Habitattypen van belang ook een aantal soorten mee te nemen in de kartering. Soms is de aanwezigheid voldoende, soms dient ook de bedekking (in percentage) te worden genoteerd. Om in het veld snel te vinden waar men op moet letten zijn onderstaande beschrijvingen gegeven vanuit vegetaties (al dan niet nauw gedefinieerd).

Voor de hieronder opgesomde vegetaties is het noodzakelijk om specifieke plantensoorten te noteren om de vertaling naar habitattypen te kunnen maken:

- Watervegetaties van waterlelieverbond: doorgroeid fonteinkruid, gegolfd Fonteinkruid, glanzig fonteinkruid, langstengelig fonteinkruid.
- Vennen: inheemse witte waterlelies
- Beken: waterranonkel- en sterrenkroossoorten

- Stroomdalgrasland (soortenarmere varianten): brede ereprijs, cipreswolfsmelk, handjesgras, kaal breukkruid, kleine ruit, liggende ereprijs, rivierduinzegge, rode bremraap, sikkelklaver, steenanjer, tripmadam, veldsalie, wilde averuit, zacht vetkruid, zandwolfsmelk
- Blauwgrasland/Kalkmoeras (vochtige schraallanden): armbloemige waterbies, blauwe knoop, bonte paardenstaart, breed wollegras, blauwe zegge, gele zegge, gevlekte orchis, groenknolorchis, grote muggenorchis, knopbies, moeraswespenorchis, parnassia, rechte rus, ruw walstro, schubzegge, tormentil, tweehuizige zegge, veelbloemige veldbies, veenzegge, vetblad vleeskleurige orchis en in de moslaag: echt vetmos, geveerd diknerfmos, goudsikkelmos, groen schorpioenmos, groot staartjesmos, kammos, sterrengoudmos, trilveenveenmos, vierkantsmos, wolfsklauwmos.
- Ruigten: moerasspirea óf moerasmelkdistel óf niet-algemene (cf. criteria Rode Lijst: UFK< 209) soort van zoom of ruigte (ecologische groepen zR20 t/m R68)
- Bostypen met voorjaarsflora: in een 4-tal bostypen is de aanwezigheid van voorjaarsflora en/of bolgewassen een indicatie van de kwaliteit: binnenduinrandbos, eiken-haagbeukenbos,
- beekbegeleidend bos en hardhoutoibos.
- Eiken-Haagbeukenbos: aanwezigheid van klimop.

B – Aanvullende plantensoorten/vegetatiekartering

Voor een aantal Habitattypen is de dominantie of de aanwezigheid van soorten of geslachten van belang, deze dienen als percentage te worden genoteerd en kunnen soms onderbouwd worden met een representatieve vegetatieopname of worden vastgelegd als toevoeging.

Duingebied:

- Duingraslanden (“grijze duinen”): kruipwilg
- Duin“heiden” en -struweel: dwergstruiken (in brede zin!), kruipwilg, struikhei en kraaihei In het bijzonder (zie ook bij duinen), grassen (in brede zin).
- Duinvalleien: kruipwilg, kraaihei en hoge moerasplanten
- Vochtig duinbos: zachte berk

Binnenland:

- Binnenlandse heiden: dwergstruiken (in brede zin!), kraaihei in het bijzonder, grassen (in brede zin)
- Heischraal grasland: bochtige smele
- Hoogveen(bos): veenmossen (als geslacht, totale bedekking, in enkele situaties zijn ook de soorten gewenst (in het kader van bepaling hoogveenaangroei).

C - Overige aanvullingen

Een aantal kenmerken kan afgeleid worden uit de vegetatiekartering en/of - opnamen. Mogelijk is in een aantal gevallen de schaal van de vegetatiekartering beperkend. Hieronder volgt een aantal aandachtspunten van kenmerken die niet al opgenomen worden via de structuurkartering, maar eventueel bijvoorbeeld met extra kenmerken bij het opnemen van de vegetatie meegenomen kunnen worden.

Mossen en/of korstmossen in (in % bedekking):

- • droge heide en zandverstuivingen
- • vochtige heiden, vennen
- • veenmosrietland en trilvenen
- • kalkmoeras (nat schraalland)

(Schijn)grassen in (in % bedekking):

- • Kalkmoeras, snavelbiesbegroeiingen: schijngrassen
- • Kalkmoeras: soorten die eutrofiering indiceren als pijpenstrootje, borstelgras, hennegras, moerasstruisgras en/of gestreepte witbol.
- • Duinheiden (in binnenlandse heiden al in structuurkartering)

Opslag (in % bedekking) van struweel in theorie jaarlijks gemaaide vegetaties (graslanden, veenmosrietland, kalkmoeras)

- Humus en/of strooisel in (in % bedekking):
- • Duingraslanden
- • Galigaanbegroeiing
- • Vennen

Kleinschalige variatie in:

- • Stroomdalgraslanden

- • (Duin)heiden: afwisseling in leeftijd heidestruiken (incl. oude struiken)
- • Overgangen in/langs vennen

Specifiek kan worden gelet op:

1. 1 – Duinen
2. 2 – Hoogvenen/ laagveen met actieve veenvorming
3. 3 – Bossen
4. 4 – Bloemdijken

1 - Duinen

Heideachtige vegetaties en laag struweel

- • In heideachtige vegetaties en laag struweel in de duinen is de aan- of afwezigheid van kraaihei van belang voor de toedeling aan habitattypen H2140 (Duinheide met kraaihei), H2150 (Duinheide met struikhei) of H2190C (ontkalkte duinvallei). Dominantie van kruipwilg leidt tot het habitattypen H2170 (kruipwilgstruweel). Al dan niet aanwezigheid of dominantie van kraaihei en/of kruipwilg kan apart genoteerd worden of vastgelegd worden door middel van een representatieve vegetatieopname.

Wintergroen en kruipwilg

- • In geval van een vegetatie van Wintergroen en kruipwilg (20Ab4) kan sprake zijn van 4 verschillende habitattypen, let daarom op de volgende kenmerken:
- • 1a. Kraaiheide is aanwezig _ ga naar 2
- • 1b. Kraaiheide is afwezig _ ga naar 3
- • 2a. Het betreft een droge standplaats _ H2140B (Duinheiden kraaiheide – droog)
- • 2b. Het betreft een vochtige standplaats _ H2170 (Kruipwilgstruweel)
- • 3a. Kalkrijke standplaats – af te leiden uit de omringende vegetatie, in veld of achter bureau _ H2130A (Grijze duinen kalkrijk)
- • 3b. Kalkarme/ontkalkte standplaats – af te leiden uit de omringende vegetatie, in veld of achter bureau _ H2130B (Grijze duinen kalkarm)

RG Waterdrieblad (SBB-09B-b)

- • 1a. In duinen _ ga naar 2
- • 1b. In kwelgebied (buiten duinen) _ H7140A (trilveen)
- • 2a. Droogvallend _ H2190C (Duinvallei - kalkrijk)
- • 2b. Niet droogvallend _ H2190A (Duinvallei – open water) NB: op droogvallende oevers van duinwateren wordt het dus duinvallei? (en in combinatie met goede vegetaties van zure vennen is het H3160)

2 - Hoogvenen

- • Veenmosrijke vegetaties (of vegetaties die veenmosrijk zouden moeten/kunnen zijn). Voor de identificatie van herstellend of actief hoogveen is een publicatie beschikbaar: http://dt.natuurkennis.nl/uploads/OBN182_NZ_Kartering_van_de_habitattypen_Actief_en_Herstellend_hoogveen_in_Nederland_DEF.pdf
- • Aanwezigheid van veenmos (in hoogvenen én hoogveenbos) alleen niet voldoende. Om veenvorming te duiden dienen veenmossoorten te worden genoteerd. Dit is niet overal nodig, in sommige Habitattypen is de totale bedekking veenmossen van belang (deze beide kenmerken kunnen ook op 1 locatie gelijktijdig van belang zijn!).
- • Snavelbiezen-vegetaties: Wanneer snavelbiesvegetaties niet droog vallen worden ze gerekend tot het bijbehorende zure ven (H3160), vallen ze wel droog dan worden ze gerekend tot hun eigen habitattypen H7150 (pioniervegetaties met snavelbiezen). Bij deze vegetaties is het van belang aan te geven of het een natuurlijke pionierplek is of een plagplek.

3 - Bossen

Aanvullende structuurkenmerken in bossen:

- • Duinbossen: verhouding naald- en loofhout.
- • (Oude) eikenbossen: moslaag (denk aan vorm met kussentjesmos/rendiermossen), onderscheid tussen staand en liggend dood hout (SNL-structuurkartering), aandeel beuk.
- • Rivierbegeleidend bos: epifyten (vochtige bossen) en boomsoorten: hardhout- of zachthoutsoorten, verder het aandeel exoten, denk hierbij zowel aan boomsoorten als kruiden zoals reuzenbalsemien.
- • Oude "beukenbossen" (H9110 en H9120): aanwezigheid van soortenrijke open plekken en bosranden met soorten uit de klasse Melampyro-Holcetea mollis of bijzondere braamsoorten.

4 - Bloemdijken

Van bloemdijken dient een vegetatiekartering plaats te vinden, niet alléén als er sprake kan zijn van aanwezigheid Natura 2000-habitattypen H6120 Stroomdalgraslanden, maar óók bij mogelijke aanwezigheid van Natura 2000- habitattypen H6510B Glanshaverhoollanden.

D - Expertkennis noodzakelijk

Voor een aantal habitattypen zijn zodanig specifieke structurelementen genoemd dat hiervoor het beste door een expert *met voldoende ervaring (!)*, in het veld aparte aantekeningen gemaakt kunnen worden. Het betreft een paar zeer specifieke habitattypen:

- Slikkige rivieroeveren: kenmerken mbt dynamiek: open begroeiing, weinig meerjarige soorten, afzetting van materiaal
- Jeneverbesstruweel: aanwezigheid van mannelijke en vrouwelijke exemplaren, van zaailingen en de samenstelling van de ondergroei/epifyten.
- Rotsrichels (alleen Zuid-Limburg): ligging op de rotsrichel (incl. expositie), gevarieerde structuur, hoeveelheid mos en open plekken en beschaduwing.
- Kalktufbronnen (alleen Zuid-Limburg): vorming van kalktuf, stroomsnelheid en omvang. Verschijnselen van tufvorming moeten ook vermeld worden in kalkmoerassen.
- Voor de identificatie van herstellend of actief hoogveen is een publicatie beschikbaar: http://dt.natuurkennis.nl/uploads/OBN182_NZ_Kartering_van_de_habitattypen_Actief_en_Herstellend_hoogveen_in_Nederland_DEF.pdf
- In oude beukenbossen (H9110 en H9120) zijn “bijzondere”, voor oude bossen kenmerkende braamsoorten een kenmerk. De determinatie van Braamsoorten is niet gemakkelijk. Het kan nodig zijn locaties van “verdachte” braamsoorten tijdens de inventarisatie van structuur of soorten vast te leggen en deze later door een expert te laten nalopen. Een hulpmiddel bij de determinatie van bramen is te vinden op: www.rubus-nederland.nl LET WEL: ook met dit hulpmiddel blijft veel ervaring nodig.

9. BIJLAGE – HANDLEIDING HABITATTYPENKARTERING¹ = APART DOCUMENT OP WEBSITE BIJ12

Projectgroep Habitatkartering²

Zie Apart Methodiekdocument:

Methodiekdocument kartering habitattypen Natura 2000_v20180526.doc

¹ Contactpersonen: Dick Bal (voorzitter, PDN) en John Janssen (Alterra).

² Contactpersonen: Dick Bal (voorzitter, PDN) en John Janssen (Alterra).

10. BIJLAGE – VELDWAARNEMINGEN T.B.V. IDENTIFICATIE HABITAT-TYPEN.

10.1. INLEIDING

Onderstaande tabel geeft een aantal veldkenmerken weer, die meegenomen kunnen worden met een geringe extra inspanning ten opzichte van bestaand SNL-veldwerk. De identificatie van een Habitatype rust voor een groot deel op een vegetatiekundige identificatie. Daarnaast is er een aantal randvoorwaarden, de aanwezigheid van een bepaald vegetatietype is geen één op één vertaling naar een Habitatype. De randvoorwaarden zijn te vinden in de profieldocumenten.

Een groot deel van de kenmerken van deze randvoorwaarden kan worden afgeleid uit bestaand kaartmateriaal, zoals luchtfoto's, AHN (hoogtekaart), bodemkaart en vegetatiekaarten. Een aantal Habitatypes vragen een informatieverzameling in het veld om zeker te zijn van het wel of niet vóórkomen van het type.

Tijdens de vegetatiekartering kunnen een aantal toevoegingen worden meegenomen en soms dient er aandacht te zijn voor een aantal specifieke plantensoorten (die ook tijdens de soortkartering kunnen worden meegenomen). De rangschikking in onderstaande lijst is op volgorde van vegetatiekundige indeling volgens de Vegetaties van Nederland, aangevuld met typen uit de Staatsbosbeheercatalogus, dit moet voor veldmedewerkers voldoende aanknopingspunten geven om tijdig de benodigde aanvullende data te noteren.

De verschillende hoogveentypen of typen die hiervoor wellicht in aanmerking komen zijn het beste door een expert op dit gebied te beoordelen, zie hiervoor de rapportage: http://dt.natuurkennis.nl/uploads/OBN182_NZ_Kartering_van_de_habitatypes_Actief_en_Herstellend_hoogveen_in_Nederland_DEF.pdf.

De veenmosbedekking speelt in sommige van deze typen een rol, naast de identificatie van wel of geen actief hoogveen, let hierop tijdens veldwerk.

De onderstaande lijst geeft alleen die kenmerken weer, waarvan beoordeeld is dat deze met een geringe extra inspanning in het lopende veldwerk kunnen worden meegenomen. Vaak betreft dit een extra notitie in de toevoegingen van een vegetatiekartering. De tabel is géén opsomming van alle identificerende kenmerken! Het betreft dus uitsluitend kenmerken waarbij in het veld een extra notitie nodig is.

Voor een volledig overzicht van kenmerken van een goede structuur en functie moeten de profieldocumenten worden geraadpleegd!

De kolom met een "vertaling" naar SNL-typen is een handvat voor de voorbereiding van het veldwerk. Het is GEEN vertaaltabel en er kunnen dan ook geen rechten worden ontleend aan de hier voorgestelde "vertaling".

In bijlage 8 is een hulpmiddel/sleutel te vinden waarin staat waarop in welk terrein gelet dient te worden. Veldmedewerkers raadplegen bij voorkeur eerst bijlage 8.

10.2. TABEL

Code vegetatie-type (VvN of SBB)	Beheer-type	Beheertype naam	Code habitat (sub-type)	Habitattype-naam	Beperkende criteria	Let op in het veld	Gegevens noteren bij
6Ab2	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
6Ab2	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
6-RG3-[6/10]	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
6-RG3-[6/10]	N06.03 / N06.07	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
6-RG4-[6/10]	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
6-RG4-[6/10]	N06.03 / N06.08	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
8Aa1	N08.03	Vochtige duinvallei	H2190_D	Duinvallei hoge moerasplanten	mits tussen hoge moerasplanten in vochtige duinvalleien	Indien kaartschaal dit criterium moeilijk afleesbaar maakt, toevoegen of het type zich bevindt in open water of tussen hogere moerasvegetatie.	Toevoeging noteren
8Bd1	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
9Aa3	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
9Aa3a	N06.03 / N06.09	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
9Aa3a	N06.02 /	Trilveen /	H7140_	Trilveen	mits in kwelgebied	Gebiedskennis, maar indien	Toevoeging

	N11.01	nat schraalland	A			verschijnselen worden waargenomen die op kwel duiden, deze noteren.	noteren
9Ba	N10.01	Nat schraalgrasland	H7230	Kalkmoeras	mits minstens één van de volgende plantensoorten aanwezig is: breed wollegras, gele zegge, schubzegge, tweehuisige zegge, veenzegge	Genoemde soorten noteren, locatie en percentage bedekking per vlak	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
9-RG1-[9]	N08.04	Duinheide	H2170	Kruipwilgstruweel	mits op vochtige plaatsen in het kustgebied en kruipwilg dominant	Bedekking kruipwilg noteren, vochttoestand noteren	Toevoeging noteren
9-RG1-[9]	N08.03	Vochtige duinvallei	H2190_B	Duinvallei kalkrijk	mits in het kustgebied en kruipwilg niet dominant	Percentage kruipwilg noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
9-RG4-[9Aa]	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
9-RG4-[9Aa]	N06.03 / N06.10	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-09B2a	N06.02 / N11.01	Trilveen / nat schraalland	H7140_A	Trilveen	mits in kwelgebied en niet in vennen	Gebiedskennis, maar indien verschijnselen worden waargenomen die op kwel duiden, deze noteren.	Toevoeging noteren
SBB-09B-b	N08.03	Vochtige duinvallei	H2190_A	Duinvallei open water	mits in vochtige duinvalleien en niet droogvallend	Noteren of de gemeenschap op land of in water voorkomt	Toevoeging noteren
SBB-09B-b	N08.03	Vochtige duinvallei	H2190_C	Duinvallei ontkalkt	mits in het kustgebied en droogvallend	Noteren of de gemeenschap op land of in water voorkomt	Toevoeging noteren
SBB-09B-b	N06.02 / N11.01	Trilveen / nat schraalland	H7140_A	Trilveen	mits in kwelgebied	Gebiedskennis, maar indien verschijnselen worden waargenomen die op kwel duiden, deze noteren.	Toevoeging noteren
SBB-09-f	N06.02 / N11.01	Trilveen / nat schraalland	H7140_A	Trilveen	mits in kwelgebied	Gebiedskennis, maar indien verschijnselen worden waargenomen die op kwel duiden, deze noteren.	Toevoeging noteren
10Aa1	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10Aa1	N06.03 / N06.11	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10Aa2	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10Aa2	N06.04	Vochtige heide	H7150	Snavelbiezen	mits droogvallend en niet in hoogveen	Noteren indien het onderdeel uitmaakt van hoogveen of	Toevoeging noteren

						van/naast open water	
10Aa2	N06.06	Zuur ven of hoogveen-ven	H3160	Zure vennen	mits in vennen en niet droogvallend	Noteren indien het onderdeel uitmaakt van hoogveen of van/naast open water	Toevoeging noteren
10Aa2	N06.03 / N06.12	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10Aa3	N06.03	Hoogveen	H7110_ A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveen-mos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10Aa3	N06.03 / N06.13	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10Ab1	N06.03	Hoogveen	H7110_ A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveen-mos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10Ab1	N06.03 / N06.14	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10-DG1-[10]	N06.03 / N06.15	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10-DG2-[10]	N06.06	Zuur ven of hoogveen-ven	H3160	Zure vennen	mits in vennen en met alleen wilde inheemse witte waterlelies	Aanwezigheid inheemse Witte waterlelie noteren (percentage bedekking)	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
10-RG1-[10]	N06.03	Hoogveen	H7110_ A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveen-mos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10-RG1-[10]	N06.03 / N06.16	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10-RG2-[10]	N06.03	Hoogveen	H7110_ A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveen-mos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10-RG2-[10]	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
10-	N06.03	Hoogveen	H7110_	Actief	mits het Hoogveen-	Voor bepaling hoogveen zie:	Veldbezoek expert

RG3-[10]			A	hoogveen landschap	mos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	
10-RG3-[10]	N06.03 / N06.17	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
10-RG4-[10]	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
SBB-10A-a	N06.06	Zuur ven of hoogveenven	H3160	Zure vennen	mits in vennen en niet droogvallend	Noteren indien het onderdeel uitmaakt van hoogveen of van/naast open water	Toevoeging noteren
SBB-10A-a	N06.04	Vochtige heide	H7150	Snavelbiezen	mits droogvallend	Noteren indien het onderdeel uitmaakt van hoogveen of van/naast open water	Toevoeging noteren
SBB-10-I	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
11Aa1	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
11Aa2a	N06.03 / N06.18	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11Aa2b	N06.03 / N06.19	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11Aa2c	N06.03 / N06.20	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11Aa2d	N06.03 / N06.21	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11Aa2e	N06.03 / N06.22	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11Aa3	N08.04	Duinheide	H2140_A	Duinheide kraaihei vochtig	mits in het kustgebied en kraaihei aanwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
11Aa3	N08.03	Vochtige duinvallei	H2190_C	Duinvallei ontkalkt	mits in het kustgebied en kraaihei afwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens

							geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
11Ba1	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11Ba1	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7110_B	Actief hoogveen heidevennen	mits niet in een hoogveenlandschap en mits een acrotelm aanwezig is of een vergelijkbaar hoogveenvormend proces	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen: http://dt.natuurkennis.nl/uploads/OBN182_NZ_Kartering_van_de_habitattypen_Actief_en_Herstellend_hoogveen_in_Nederland_DEF.pdf	Veldbezoek expert
11Ba1	N06.03 / N06.23	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11-RG1-[11]	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11-RG1-[11]	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
11-RG2-[11]	N06.03 / N06.24	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11-RG3-[11]	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
11-RG3-[11]	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
SBB-11A3c	N08.04	Duinheide	H2140_A	Duinheide kraaihei vochtig	mits in het kustgebied en kraaihei aanwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
SBB-11A3c	N08.03	Vochtige duinvallei	H2190_C	Duinvallei ontkalkt	mits in het kustgebied en kraaihei afwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmo-

							nitoring)
SBB-11B1b	N06.03 / N06.33	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B1b	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het onderdeel van een hoogveen-landschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B1b	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7110_B	Actief hoogveen heidevennen	mits niet in een hoogveenlandschap en mits een acrotelm aanwezig is of een vergelijkbaar hoogveenvormend proces	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-a	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het onderdeel van een hoogveen-landschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-a	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7110_B	Actief hoogveen heidevennen	mits niet in een hoogveenlandschap en mits een acrotelm aanwezig is of een vergelijkbaar hoogveenvormend proces	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-a	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
SBB-11B-b	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het onderdeel van een hoogveen-landschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-b	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
SBB-11B-b	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7110_B	Actief hoogveen heidevennen	mits niet in een hoogveenlandschap en mits een acrotelm aanwezig is of een vergelijkbaar hoogveenvormend proces	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-c	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het onderdeel van een hoogveen-landschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-c	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7110_B	Actief hoogveen heidevennen	mits niet in een hoogveenlandschap en mits een acrotelm aanwezig is of een vergelijkbaar hoogveenvormend proces	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-c	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-	Toevoeging noteren & veldbezoek expert

						habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	
SBB-11B-d	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-d	N06.03 / N06.34	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-d	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7110_B	Actief hoogveen heidevennen	mits niet in een hoogveenlandschap en mits een acrotelm aanwezig is of een vergelijkbaar hoogveenvormend proces	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11B-h	N06.03 / N06.35	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11-b	N08.04	Duinheide	H2140_A	Duinheide kraaihei vochtig	mits in het kustgebied en kraaihei aanwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
SBB-11-b	N08.03	Vochtige duinvallei	H2190_C	Duinvallei ontkalkt	mits in het kustgebied en kraaihei afwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
SBB-11-c	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11-e	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11-e	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7110_B	Actief hoogveen heidevennen	mits niet in een hoogveenlandschap en mits een acrotelm aanwezig is of een vergelijkbaar hoogveenvormend proces	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen: http://dt.natuurkennis.nl/uploads/OBN182_NZ_Kartering_van_de_habitattypen_Actief_en_Herstellend_hoogveen_in_Nederland_DEF.pdf	Veldbezoek expert
SBB-11-e	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
SBB-11-f	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking <	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-	Toevoeging noteren & veldbezoek expert

					20%	habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	
SBB-11-h	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11-k	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
SBB-11-k	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren
14-RG4-[14]	N11.01 (N12.06)	Droog schraalgrasland (ruigteveld)	H6120	Stroomdalgrasland	mits langs rivieren of riviertjes en minstens twee van de volgende kenmerkende typische plantensoorten aanwezig zijn: brede ereprijs, cipreswolfsmelk, handjesgras, kaal breukkruid, kleine ruit, liggende ereprijs, rivierduinzegge, rode bremraap, sikkelklaver, steenanjer, tripmadam, veldsalie, wilde averuit, zacht vetkruid, zandwolfsmelk	Genoemde soorten noteren op locatie	Soortenmonitoring
14-RG7-[14B]	N11.01 (N12.06)	Droog schraalgrasland (ruigteveld)	H6120	Stroomdalgrasland	mits langs rivieren of riviertjes en minstens twee van de volgende kenmerkende typische plantensoorten aanwezig zijn: brede ereprijs, cipreswolfsmelk, handjesgras, kaal breukkruid, kleine ruit, liggende ereprijs, rivierduinzegge, rode bremraap, sikkelklaver, steenanjer, tripmadam, veldsalie, wilde averuit, zacht vetkruid, zandwolfsmelk	Genoemde soorten noteren op locatie	Soortenmonitoring
14-RG10-[14Cb]	N08.02	Open duin	H2130_A	Grijze duinen kalkrijk	mits kruipwilg niet dominant	Percentage kruipwilg noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
14-RG10-[14Cb]	N08.02	Open duin	H2130_B	Grijze duinen kalkarm	mits kruipwilg niet dominant	Percentage kruipwilg noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
SBB-	N11.01	Droog	H6120	Stroomdal-	mits langs rivieren of	Genoemde soorten noteren	Soortenmonito-

14D-d	(N12.06)	schraalgrasland (ruigteveld)		grasland	riviertjes en minstens twee van de volgende kenmerkende typische plantensoorten aanwezig zijn: brede ereprijs, cipreswolfsmelk, handjesgras, kaal breukkruid, kleine ruit, liggende ereprijs, rivierduinzegge, rode bremraap, sikkelklaver, steenanjer, tripmadam, veldsalie, wilde averuit, zacht vetkruid, zandwolfsmelk	op locatie	ring
16A	N10.01	Nat schraalgrasland	H7230	Kalkmoeras	mits minstens één van de volgende plantensoorten aanwezig is: breed wollegras, gele zegge, schubzegge, tweehuizige zegge, veenzegge	Genoemde soorten noteren, locatie en percentage bedekking per vlak	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
16Aa1	N10.01	Nat schraalgrasland	H6410	Blauwgrasland	mits niet voldoende aan de criteria voor H7230	Genoemde soorten noteren, locatie en percentage bedekking per vlak	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
16Aa1	N10.01	Nat schraalgrasland	H7230	Kalkmoeras	mits in kwelgebied en niet in het kustgebied en minstens drie van de volgende plantensoorten aanwezig zijn: armbloemige waterbies, bonte paardenstaart, groenknolorchis, grote muggenorchis, knopbies, moeraswespenorchis, parnassia, rechte rus, vleeskleurige orchis, vetblad; echt vetmos, geveerd diknerfmos, goudsikkelmos, groen schorpioenmos, groot staartjesmos, kammos, sterrengoudmos, trilveenveenmos, vierkantsmos, wolfsklauwmos	Genoemde soorten noteren, locatie en percentage bedekking per vlak	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
16Ab1	N10.01	Nat schraalgrasland	H6410	Blauwgrasland	mits minstens drie van de volgende plantensoorten aanwezig zijn: blauwe knoop, blauwe zegge, gevlekte orchis, ruw walstro, tormentil, veelbloemige veldbies	Genoemde soorten noteren, locatie en percentage bedekking per vlak	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
16Bc2	N11.01 (N12.06)	Droog schraalgrasland (ruigteveld)	H6120	Stroomdalgrasland	mits langs rivieren of riviertjes en minstens twee van de volgende kenmerkende typische plantensoorten aanwezig zijn: brede ereprijs, cipreswolfsmelk,	Genoemde soorten noteren, locatie en percentage bedekking per vlak	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)

					handjesgras, kaal breukkruid, kleine ruit, liggende ereprijs, rivierduinzegge, rode bremraap, sikkelklaver, steenanjer, tripmadam, veldsalie, wilde averuit, zacht vetkruid, zandwolfsmelk		
19Aa1	N06.04	Vochtige heide	H6230	Heischraalgrasland	mits bochtige smele minder dan 25%	Percentage Bochtige smele noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Aa1	N07.01	Droge heide	H2310	Stuifzandheide	mits op vaaggronden en niet in het kustgebied en kraaihei niet dominant	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Aa1	N07.01	Droge heide	H4030	Droge heide	mits niet op vaaggronden en niet in het kustgebied en kraaihei niet dominant	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Aa1c	N07.01	Droge heide	H2320	Binnelands kraaihei	mits kraaihei dominant en niet in het kustgebied	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Aa1d	N07.01	Droge heide	H2320	Binnelands kraaihei	mits kraaihei dominant en niet in het kustgebied	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Aa2	N07.01	Droge heide	H2310	Stuifzandheide	mits op vaaggronden en kraaihei niet dominant	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Aa2	N07.01	Droge heide	H2320	Binnelands kraaihei	mits kraaihei dominant	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Aa2	N07.01	Droge heide	H4030	Droge heide	mits kraaihei niet dominant	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)

20Ab1	N08.04	Duinheide	H2140_B	Duinheide kraaihei droog	mits in het kustgebied en kraaihei aanwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Ab1	N08.04	Duinheide	H2150	Duinheiden struikhei	mits in het kustgebied en kraaihei afwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Ab2	N08.04	Duinheide	H2140_B	Duinheide kraaihei droog	mits in het kustgebied en kraaihei aanwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Ab3	N08.04	Duinheide	H2140_B	Duinheide kraaihei droog	mits in het kustgebied en kraaihei aanwezig	Percentage kraaihei noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
20Ab4	N08.04	Duinheide	H2140_B	Duinheide kraaihei droog	mits op droge plaatsen in het kustgebied en kraaihei aanwezig	Bedekking kraaihei noteren, vochttoestand noteren	Toevoeging noteren
20Ab4	N08.03	Duinvallei	H2170	Kruipwilg-struweel	mits op vochtige plaatsen in het kustgebied	Vochttoestand noteren	Toevoeging noteren
31Ca2	N11.01 (N12.06)	Droog schraalgrasland (ruigteveld)	H6120	Stroomdal-grasland	mits langs rivieren of riviertjes en minstens twee van de volgende kenmerkende typische plantensoorten aanwezig zijn: brede ereprijs, cipreswolfsmelk, handjesgras, kaal breukkruid, kleine ruit, liggende ereprijs, rivierduinzegge, rode bremraap, sikkelklaver, steenanjer, tripmadam, veldsalie, wilde averuit, zacht vetkruid, zandwolfsmelk	Genoemde soorten noteren op locatie	Soortenmonitoring
32Aa	N10.01	Nat schraalgrasland	H6430_A	Ruigten moerasspirea	mits de constante typische soort moerasspirea aanwezig is	Percentage moerasspirea noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
32Aa	N10.01	Nat schraalgrasland	H6430_A	Ruigten moerasspirea	mits minstens één niet-algemene plantensoort van zoom of ruigte aanwezig is	Niet-algemene soorten worden over het algemeen al genoteerd, bij twijfel, soort noteren	Soortenmonitoring
32Ba	N05.01 / N12.06	Moeras / ruigteveld	H6430_B	Ruigten harige wilgenroosje	mits de constante typische soort moerasmelkdistel aanwezig is	Percentage moerasmelkdistel noteren	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering

							wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
32Ba	N05.01 / N12.06	Moeras / ruigteveld	H6430_B	Ruigten harige wilgenroosje	mits minstens één niet-algemene plantensoort van zoom of ruigte aanwezig is	Niet-algemene soorten worden over het algemeen al genoteerd, bij twijfel, soort noteren	Soortenmonitoring
33Aa	N12.06 / N14.01 / N14.03	Ruigteveld / bos	H6430_C	Ruigten bosranden	mits minstens één niet-algemene plantensoort van zoom of ruigte aanwezig is	Niet-algemene soorten worden over het algemeen al genoteerd, bij twijfel, soort noteren	Soortenmonitoring
36Aa1	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
36Aa1	N06.03 / N06.25	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
36Aa2c	N08.04	Duinheide	H2170	Kruipwilgstruweel	mits op vochtige plaatsen in het kustgebied en kruipwilg dominant	Dominantie kruipwilg noteren indien van toepassing (moet meest bedekkende soort zijn)	Toevoeging indien niet volgens geïntegreerde plantenkartering wordt gewerkt (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)
36-RG2-[36Aa]	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
36-RG2-[36Aa]	N06.03 / N06.26	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
37Ab2	N07.01	Droge heide	H5130	Jeneverbesstruweel	mits het struweel minimaal 1 are groot is, met minimaal 10 jeneverbesstruiken die minimaal 30% bedekken	Kleine oppervlakken op een kaart wel samenvoegen indien sprake is van één struweel. Notitie in toevoegingen wanneer bedekking lager is dan 30% en/of er minder dan 10 exemplaren staan.	Kaart (schaal) en toevoeging noteren
37Ac1	N08.02 / N15.01	Open duin / duinbos	H2160	Duindoornstruweel	mits in het kustgebied en duindoorn aanwezig	Totaal percentage duindoorn noteren	Toevoeging noteren
37Ac2	N08.02 / N15.01	Open duin / duinbos	H2160	Duindoornstruweel	mits in het kustgebied en duindoorn aanwezig	Totaal percentage duindoorn noteren	Toevoeging noteren
37Ac3	N08.02 / N15.01	Open duin / duinbos	H2160	Duindoornstruweel	mits in het kustgebied en duindoorn aanwezig	Totaal percentage duindoorn noteren	Toevoeging noteren
39Aa1b	N14.02 / N14.01	Hoog- en laagveenbos / Riv. Begelbos	H91D0	Hoogveenbossen	mits met veenmosbedekking > 20%	Totaal percentage veenmosbedekking noteren.	Toevoeging noteren
39Aa2e	N14.02 / N14.01	Hoog- en laagveenbos / Riv. Begelbos	H91D0	Hoogveenbossen	mits met veenmosbedekking > 20%	Totaal percentage veenmosbedekking noteren.	Toevoeging noteren
39-RG1-	N14.02 / N14.01	Hoog- en laagveenbos	H91D0	Hoogveenbossen	mits met veenmosbedekking > 20%	Totaal percentage veenmosbedekking noteren.	Toevoeging noteren

[39Aa]		/ Riv. Begel. bos					
39-RG2-[39Aa]	N14.02 / N14.01	Hoog- en laagveenbos / Riv. Begel. bos	H91D0	Hoogveenbossen	mits met veenmosbedekking > 20%	Totaal percentage veenmosbedekking noteren.	Toevoeging noteren
39-RG3-[39Aa]	N14.02 / N14.01	Hoog- en laagveenbos / Riv. Begel. Bos	H91D0	Hoogveenbossen	mits met veenmosbedekking > 20%	Totaal percentage veenmosbedekking noteren.	Toevoeging noteren
40Aa1	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
40Aa1a	N06.03 / N06.27	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
40Aa1b	N06.03 / N06.28	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
40Aa1c	N06.03 / N06.29	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
40Aa2b	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
40Aa2b	N06.03 / N06.30	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
40-RG1-[40Aa]	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
40-RG1-[40Aa]	N06.03 / N06.06	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen en veenmosbedekking < 20%	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren. Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Toevoeging noteren & veldbezoek expert
40-RG2-[40Aa]	N06.03	Hoogveen	H7110_A	Actief hoogveen landschap	mits het Hoogveenmos-verbond aanwezig is, het onderdeel van een hoogveenlandschap is en een acrotelm aanwezig is	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
40-RG2-[40Aa]	N06.03 / N06.31	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveenhabitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	Veldbezoek expert
40-RG3-[40Aa]	N06.03 / N06.32	Hoogveen / zuur ven	H7120	Herstellend hoogveen	mits in herstellend hoogveen	Voor bepaling hoogveen zie: de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-	Veldbezoek expert

						habitattypen. Zie webadres onder aan tabel.	
41Aa1	N07.01	Droge heide	H5130	Jeneverbesstruweel	mits het struweel minimaal 1 are groot is, met minimaal 10 jeneverbesstruiken die minimaal 30% bedekken	Kleine oppervlakken op een kaart wel samenvoegen indien sprake is van één struweel. Notitie in toevoegingen wanneer bedekking lager is dan 30% en/of er minder dan 10 exemplaren staan.	Kaart (schaal) en toevoeging noteren
43Aa3a	N15.01	Duinbos	H2180_B	Duinbos vochtig	mits in FGR Duinen en zachte berk dominant	Percentage boomsoort (boomlaag) noteren	Toevoeging noteren

Voor bepaling hoogveen wordt verwezen naar de rapportage over kartering en identificatie hoogveen-habitattypen: zie http://dt.natuurkennis.nl/uploads/OBN182_NZ_Kartering_van_de_habitattypen_Actief_en_Herstellend_hoogveen_in_Nederland_DEF.pdf

11. BIJLAGE – VELDWAARNEMINGEN ‘OVERIGE KENMERKEN VAN EEN GOEDE STRUCTUUR EN FUNCTIE’ HABITATTYPEN.

Onderstaande tabel geeft een aantal veldkenmerken weer, die meegenomen kunnen worden met een geringe extra inspanning ten opzichte van bestaand SNL-veldwerk. Alle “overige kenmerken van een goede structuur en functie” van de verschillende Habitattypen zijn beoordeeld op hun gegevensvraag. Een groot deel van deze kenmerken kan worden afgeleid uit bestaand kaartmateriaal, zoals luchtfoto’s, AHN (hoogtekaart), bodemkaart, vegetatiekaarten en de structuurkartering voor de SNL. Een aantal Habitattypen vragen een informatieverzameling door experts op het gebied van het type. Dit betreft: pionierbegroeiingen op rotsrichels, kalktufbronnen, zinkweiden en verschillende hoogveentypen. Verder zijn bij enkele andere typen losse kenmerken genoemd die een expert-beoordeling vragen. Verder bestaat een deel van de kenmerken uit beheeraspecten, die door een beheerder beantwoord kunnen worden. De aquatische type (niet zijnde vennen) worden vooralsnog niet meegenomen in de vegetatiekartering voor de SNL. Er wordt hier dan ook niet verder ingegaan op de hiervoor benodigde aanvullingen uit het veld.

In overleg met het ministerie van Economische Zaken, worden voorlopig enkele kenmerken in iets gewijzigde vorm vastgelegd, dan hoe zij in de profieldocumenten beschreven zijn. Dit om een betere aansluiting te krijgen met de in de SNL-methodiek genoemde waarden (denk hierbij aan een SNL-percentage van max. 20%, waarbij in de profieldocumenten voor een vergelijkbaar kenmerk over 25% wordt gesproken).

De onderstaande lijst geeft alleen die kenmerken weer, waarvan beoordeeld is dat deze met een geringe extra inspanning in het lopende veldwerk kunnen worden meegenomen. Vaak betreft dit een extra notitie in de toevoegingen van een vegetatiekartering. De kenmerken van een goede structuur en functie waarvoor de informatie al standaard uit een SNL-structuurkartering of vegetatiekartering te halen is, zijn hier niet opgesomd. Het betreft dus uitsluitend kenmerken waarbij in het veld een extra notitie nodig is.

De kolom met een “vertaling” naar SNL-typen is een handvat voor de voorbereiding van het veldwerk. Het is GEEN vertaaltabel en er kunnen dan ook geen rechten worden ontleend aan de hier voorgestelde “vertaling”.

Voor een volledig overzicht van kenmerken van een goede structuur en functie moeten de profieldocumenten worden geraadpleegd!

In bijlage 8 is een hulpmiddel/sleutel te vinden waarin staat waarop in welk terrein gelet dient te worden. Veldmedewerkers raadplegen bij voorkeur eerst bijlage 8.

Habitattypenr.	Habitattype naam	SNL-Beheer-type	Beheer-typenaam	Omschrijving structuurkenmerk profieldocument	Let op in het veld	Gegevens noteren bij
1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	9.01	schor of kwelder	Bedekking van meerjarige soorten < 10%	Onderscheiden als lokaal type	(Lokale) typologie
2110	Embryonale duinen	8.01	embryonaal duin en strand	Biestarwegras... - vegetatietype	Onderscheiden als lokaal type	(Lokale) typologie
2130	Grijze duinen	8.02	open duin	Geen of weinig opslag van struiken (< 25%; niet vegetatievormend);	Percentage struiken noteren	Toevoeging bij kartering
2140	Duinheiden met kraaihei	8.04	duinheide	Bedekking van grassen < 25%	Percentage grassen (totale bed.) noteren	Toevoeging bij kartering
2140	Duinheiden met kraaihei	8.04	duinheide	Bedekking van struiken en bomen < 10%;	Percentage struiken en bomen (totaal) noteren	Toevoeging bij kartering
2150	Duinheiden met struikhei	8.04	duinheide	Dominantie van Struikhei; voor de instandhouding hiervan is vegetatiebeheer noodzakelijk;	Percentage struikhei noteren indien niet gewerkt wordt met geïntegreerde soortenkartering (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)	Toevoeging bij kartering
2150	Duinheiden met struikhei	8.04	duinheide	Hoge bedekking van korstmossen (> 20%), wat een relatief open vegetatiestructuur vergt;	Onderscheiden als lokaal type	(Lokale) typologie
2160	Duindoornstruwelen	08.02/1 5.01	Open duin/duinbos	Gering aandeel van exoten (zoals Amerikaanse vogelkers);	Percentage (totaal) aan exoten noteren, mede noemen van aandeel per soort heeft de voorkeur	Toevoeging bij kartering
2190	Vochtige duinvalleien	8.03	vochtige duinvallei	Opslag van struiken en bomen is beperkt: < 10%;	Percentage struiken en bomen (totaal) noteren	Toevoeging bij kartering

Habitat-typenr.	Habitattype naam	SNL-Beheer-type	Beheer-typenaam	Omschrijving structuurkenmerk profieldocument	Let op in het veld	Gegevens noteren bij
2310	Stuifzandheiden met struikheide	7.01	droge heide	Hoge bedekking van mossen en korstmossen (> 30%);	Onderscheiden als lokaal type, mede noemen van soorten/geslachten heeft de voorkeur	(Lokale) typologie
2320	Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	7.01	droge heide	Dominantie van kraaiheide;	Onderscheiden als lokaal type OF percentage bedekking Kraaiheide noteren, wanneer niet gewerkt wordt volgens de geïntegreerde plantenkartering (HS 5.1, prog. van eisen plantenmonitoring)	(Lokale) typologie
2320	Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	7.01	droge heide	Hoge bedekking van mossen en levermossen (> 30%);	Onderscheiden als lokaal type	(Lokale) typologie
2320	Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	7.01	droge heide	Lage bedekking van grassen (< 10%), struweel (< 10%) en bos (< 10%);	Percentage grassen (totale bed.) noteren	Toevoeging bij kartering
2330	Zandverstuivingen	7.02	zandverstuiving	Hoge bedekking van korstmossen (> 10%);	Onderscheiden als lokaal type of als toevoeging totale bedekking korstmossen noteren	(Lokale) typologie OF toevoeging bij kartering
3110	Zeer zwakgebufferde vennen	6.05	zwakgebufferd ven	Geen of weinig dominantie van veenmossen en/of slaapmossen (< 20%);	Percentage veenmossen en slaapmossen (totale bedekking) noteren, mede gescheiden noemen van beide groepen heeft de voorkeur	Toevoeging bij kartering
3130	Zwakgebufferde vennen	6.05	zwakgebufferd ven	Geen of weinig dominantie van veenmossen (< 20%);	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren	Toevoeging bij kartering
3160	Zure vennen	6.06	zuur ven of hoogveenven	Combinatie van open water en verlandingsvegetatie;	Indien dit kenmerk door de kaartschaal niet tot uiting komt in de kaart, dit als toevoeging noteren	Toevoeging bij kartering
3160	Zure vennen	6.06	zuur ven of hoogveenven	Kruidlaag, indien aanwezig, gedomineerd door schijngrassen;	Onderscheiden als lokaal type of als toevoeging totale bedekking schijngrassen noteren	(Lokale) typologie OF toevoeging bij kartering
3160	Zure vennen	6.06	zuur ven of hoogveenven	Moslaag, indien aanwezig, gedomineerd door veenmossen;	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren	Toevoeging bij kartering
4010 A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	6.04	vochtige heide	Bedekking struiken en bomen is beperkt < 10%;	Percentage struiken en bomen (totaal) noteren	Toevoeging bij kartering
4010 A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	6.04	vochtige heide	Bedekking van grassen < 25%	Percentage grassen (totale bed.) noteren	Toevoeging bij kartering
4010 A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	6.04	vochtige heide	Hoge bedekking van veenmossen (lokaal subtype A)	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren	Toevoeging bij kartering
4010 B	Vochtige heiden (laagveengebied)	6.01	veenmosrietland en moerasheide	Bedekking struiken en bomen is beperkt < 10%;	Percentage struiken en bomen (totaal) noteren	Toevoeging bij kartering
4010 B	Vochtige heiden (laagveengebied)	6.01	veenmosrietland en moerasheide	Bedekking van grassen < 25%	Percentage grassen (totale bed.) noteren	Toevoeging bij kartering
4010 B	Vochtige heiden (laagveengebied)	6.01	veenmosrietland en moerasheide	Hoge bedekking van veenmossen	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren	Toevoeging bij kartering
4030	Droge heiden	7.01	droge heide	Lage bedekking van grassen (< 25%) en struweel (< 10%);	Percentage grassen (totale bed.) noteren	Toevoeging bij kartering
6210	Kalkgraslanden	11.01	droog schraalgrasland	Gevarieerde structuur van de kruidlaag met goed ontwikkelde moslaag (> 10%);	Bij (lokale) typologie onderscheid maken tussen enkellaags kruidlaag-vegetaties en vegetaties met meerdere	(Lokale) typologie

Habitat-typenr.	Habitattype naam	SNL-Beheer-type	Beheer-typenaam	Omschrijving structuurkenmerk profieldocument	Let op in het veld	Gegevens noteren bij
					kruidlagen	
6410	Blauwgraslanden	10.01	nat schraalland	Opslag van struwelen en bomen < 5%;	Percentage struiken en bomen (totaal) noteren	Toevoeging bij kartering
6430 AB	Ruigten en zomen (moerasspirea/harig wilgenroosje)	05.01/1 2.06/ 10.01	Moe-ras/ruigteveld/nat schraalland	Dominantie van ruigtkruiden;	Indien minder dan 50% totale bedekking ruigtekruiden een notitie in toevoegingen plaatsten	Toevoeging bij kartering
6430 C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	N12.06/ N14.01/ N14.03	ruigteveld/bos	Dominantie van ruigtkruiden;	Indien minder dan 50% totale bedekking ruigtekruiden een notitie in toevoegingen plaatsten	Toevoeging bij kartering
6510 A	Glanshaver- en vossenstaartheooilanden (glanshaver)	12.01/1 2.03	bloemdijk/ glanshaverhooiland	Bloemrijk;	In (lokale) typologie onderscheid maken tussen "bloemrijke" en minder "bloemrijke" (sub)typen/vormen	(Lokale) typologie
6510 B	Glanshaver- en vossenstaartheooilanden (grote vossenstaart)	10.02	vochtig hooiland	Bloemrijk;	In (lokale) typologie onderscheid maken tussen "bloemrijke" en minder "bloemrijke" (sub)typen/vormen	(Lokale) typologie
7110	Actieve hoogvenen	06.03/0 6.06	Hoogveen/zuur ven	Veevorming door een door veenmossen gedomineerde vegetatie	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren, daarnaast soorten (met bedekking) noteren indien niet gewerkt wordt met geïntegreerde soortenkartering (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)	Toevoeging bij kartering
7110	Actieve hoogvenen	06.03/0 6.06	Hoogveen/zuur ven	Dominantie van veenmossen	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren	Toevoeging bij kartering
7110	Actieve hoogvenen	06.03/0 6.06	Hoogveen/zuur ven	Aanwezigheid van dwergstruiken op bulten	Aanwezigheid dwergstruiken noteren (alle soorten meenemen in soortkartering, ook wanneer het geen kwalificerende soorten betreft)	Toevoeging bij kartering
7120	Herstellende hoogvenen	06.03/0 6.07	Hoogveen/zuur ven	Veevorming door een door veenmossen gedomineerde vegetatie	Percentage veenmossen (totale bedekking) noteren, daarnaast soorten (met bedekking) noteren indien niet gewerkt wordt met geïntegreerde soortenkartering (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)	Toevoeging bij kartering
7140 A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	N06.02/ N11.01	Trilveen/nat schraalland	Gelaagde vegetatiestructuur met een goed ontwikkelde moslaag (> 30%);	Bij (lokale) typologie onderscheid maken tussen enkellaags kruidlaag-vegetaties en vegetaties met meerdere kruidlagen	(Lokale) typologie
7140 B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	6.01	veenmosrietland en moerasheide	Gelaagde vegetatiestructuur met een goed ontwikkelde moslaag (> 30%);	Bij (lokale) typologie onderscheid maken tussen enkellaags kruidlaag-vegetaties en vegetaties met meerdere kruidlagen	(Lokale) typologie

Habitat-typenr.	Habitattype naam	SNL-Beheer-type	Beheer-typenaam	Omschrijving structuurkenmerk profieldocument	Let op in het veld	Gegevens noteren bij
7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	6.04	vochtige heide	Moslaag wordt gedomineerd door veenmossen;	Percentage veenmossen (totaal) en percentage (totaal) mossen noteren	Toevoeging bij kartering
7230	Kalkmoerassen	10.01	nat schraalland	Goed ontwikkelde moslaag met dominantie van slaapmossen (> 30%);	In (lokale) typologie specifiek aandacht aan de moslaag schenken (vormen onderscheiden) OF als toevoeging noteren waar wel en geen sprake is van >30% slaapmossen.	(Lokale) typologie OF toevoeging bij kartering
7230	Kalkmoerassen	10.01	nat schraalland	Dominantie van schijngrassen (met name Carex en Eleocharis);	Percentage Carex en Eleocharis (totale bedekking) noteren, daarnaast soorten (met bedekking) noteren indien niet gewerkt wordt met geïntegreerde soortenkartering (HS 5.1, progr. van eisen plantenmonitoring)	Toevoeging bij kartering
7230	Kalkmoerassen	10.01	nat schraalland	Geen dominantie van grassen als pijpenstrootje, borstelgras, hennegras, moerasstruisgras of gestreepte witbol;	Percentage van de genoemde soorten noteren, indien zij gezamenlijk voorkomen ook een totaalbedekking.	Toevoeging bij kartering
9110	Veldbies-beukenbossen	15.02	eiken-, dennen- en beukenbos	Aanwezigheid van oude levende of dode dikke bomen en/of oude hakhoutstoven	Indien hakhoutstoven aanwezig zijn, dit als toevoeging noteren.	Toevoeging bij kartering
9110	Veldbies-beukenbossen	15.02	eiken-, dennen- en beukenbos	Op landschapsschaal: aanwezigheid van soortenrijke open plekken en bosranden met plantensoorten uit de klasse Melampyro-Holcetea mollis of bijzondere braamsoorten (Rubus);	Deze informatie komt deels naar voren uit structuur- en vegetatiekartering. Extra aandacht is vereist voor de braamsoorten. Aanwezigheid noteren, eventueel locaties met Rubus later door expert na laten lopen.	Toevoeging bij kartering
9120	Beuken-eikenbossen met hulst	15.02/1 4.03	eiken-, dennen- en beukenbos/ haagbeuken- en essenbos	Op landschapsschaal: aanwezigheid van soortenrijke open plekken en bosranden met plantensoorten uit de klasse Melampyro-Holcetea mollis of bijzondere braamsoorten (Rubus);	Deze informatie komt deels naar voren uit structuur- en vegetatiekartering. Extra aandacht is vereist voor de braamsoorten. Aanwezigheid noteren, eventueel locaties met Rubus later door expert na laten lopen.	Toevoeging bij kartering
9120	Beuken-eikenbossen met hulst	15.02/1 4.03	eiken-, dennen- en beukenbos/ haagbeuken- en essenbos	Aanwezigheid van oude levende of dode dikke bomen en/of oude hakhoutstoven	Indien hakhoutstoven aanwezig zijn, dit als toevoeging noteren.	Toevoeging bij kartering
9160	Eiken-haagbeukenbossen	14.03	haagbeuken- en essenbos	Aanwezigheid van oude levende of dode dikke bomen en/of oude hakhoutstoven	Indien hakhoutstoven aanwezig zijn, dit als toevoeging noteren.	Toevoeging bij kartering
9160	Eiken-haagbeukenbossen	14.03	haagbeuken- en essenbos	Lage bedekking van klimop (< 10%);	Percentage bodembedekkende klimop noteren, bij voorkeur losse toevoeging in bomen klimmende klimop	Toevoeging bij kartering
9190	Oude eikenbossen	15.02	eiken-, dennen- en beukenbos	Goed ontwikkelde moslaag en/of korstmoslaag;	In (lokale) typologie een vorm met Cladonia's en/of Leucobryum onderscheiden	(Lokale) typologie
91D0	Hoogveenbossen	14.02	hoog- en laagveenbos	Aanwezigheid van oude levende of dode dikke bomen en/of oude hakhoutstoven	Indien hakhoutstoven aanwezig zijn, dit als toevoeging noteren.	Toevoeging bij kartering

Habitat-typenr.	Habitattype naam	SNL-Beheer-type	Beheer-typenaam	Omschrijving structuurkenmerk profieldocument	Let op in het veld	Gegevens noteren bij
91E0	Vochtige alluviale bossen	14.01	rivier- en beek-begeleidende bossen	Dominantie van wilgen, zwarte populier, gewone es, iep of zwarte els;	Toevoeging hoofdboomsoorten met percentage bedekking en indien van toepassing percentage bedekking totaal van genoemde soorten.	Toevoeging bij kartering
91E0	Vochtige alluviale bossen	14.01	rivier- en beek-begeleidende bossen	Bedekking van exoten < 5%;	Percentage (totale bedekking) exoten noteren (mogelijk gebeurt dit tijdens structuurkart.). Bij voorkeur ook per soort noteren.	Toevoeging bij kartering
91E0	Vochtige alluviale bossen	14.01	rivier- en beek-begeleidende bossen	Aanwezigheid van oude levende of dode dikke bomen en/of oude hakhoutstoven	Indien hakhoutstoven aanwezig zijn, dit als toevoeging noteren.	Toevoeging bij kartering
91F0	Droge hardhoutooibossen	14.01	rivier- en beek-begeleidende bossen	Aanwezigheid van oude levende of dode dikke bomen en/of oude hakhoutstoven	Indien hakhoutstoven aanwezig zijn, dit als toevoeging noteren.	Toevoeging bij kartering

12. BIJLAGE – VEGETATIETYPEN PER HABITATTYPE = VERVALLEN = PROFIELDOCUMENTEN N2000

Zie profielendocumenten:

<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>

13. BIJLAGE – KOPPELING TUSSEN NATURA 2000 HABITATYPEN EN NATUURNETWERK – BEHEERTYPEN = VERVALLEN

Vervallen

14. BIJLAGE - NATURA 2000 GEBIEDEN / NEM - SOORTEN MATRIX = ZIE NDFF

Tabel is vervallen – er kan eenvoudig vanuit de NDFF een actueel overzicht worden gegenereerd welke soorten per Natura 2000-gebied worden gemonitord via het NEM.

Zie: <https://www.ndff.nl/>

15. BIJLAGE – PROCESINDICATOREN = APART DOCUMENT OP WEBSITE BIJ12

Zie apart document Procesindicatoren

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/monitoring-en-natuurinformatie/>

16. BIJLAGE - N-GEVOELIGE LEEFGEBIEDEN VHR-SOORTEN = APART DOCUMENT OP WEBSITE BIJ12

Zie apart document Leefgebiedenkaarten

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/monitoring-en-natuurinformatie/>

17. BIJLAGE - PROGRAMMA VAN EISEN GEBIEDSGERICHTE MONITORING NATURA 2000.

Juli 2009 Red. Wilmar Remmelts

17.1. ALGEMEEN

Natura 2000 heeft als hoofddoelstelling het waarborgen van biodiversiteit in Europa. Belangrijke instrumenten hiervoor zijn de Vogel- en de Habitatrichtlijn. Deze richtlijnen beogen de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen.

Om verdere achteruitgang van de biodiversiteit te voorkomen worden gebieden met kwetsbare soorten en habitattypen aangewezen als speciale beschermingszone. Deze Natura 2000 gebieden zijn geschikt om het voortbestaan van kwetsbare soorten en habitattypen in grote mate te verzekeren. Daarom zal in en rondom de Natura 2000 gebieden rekening moeten worden gehouden met de randvoorwaarden voor het voortbestaan van de soorten en/of habitattypen waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

Op landelijk niveau wordt over de staat van instandhouding van de kwetsbare soorten en habitattypen door Nederland (de lidstaten) aan Brussel gerapporteerd (Habitatrichtlijn art.17). De aanmelding van de gebieden heeft plaatsgevonden door middel van het Standaard Gegevensformulier (Standard Data Form –SDF), in Nederland ook bekend als de Natura 2000-database. De SDF's worden ook gebruikt om de Europese Commissie op de hoogte te brengen van veranderingen in de gebieden. Daarnaast moeten de SDF's parallel met de artikel 17 rapportage van de Habitatrichtlijn bijgehouden worden. Waar voor het rapporteren volgens art. 17 van de Habitatrichtlijn de eis geldt dat de informatie gebaseerd moet zijn op vaste meetsystemen geldt dat niet voor het invullen van het standaardgegevensformulier.

Het invullen van dit formulier mag bij gebrek aan gegevens op basis van "expert judgement". Om de landelijke staat van instandhouding te verbeteren en de landelijke instandhoudingsdoelstellingen te halen wordt per gebied een beheerplan opgesteld. Daarom zullen, behalve voor de Natura 2000-database, op gebiedsniveau gegevens nodig zijn voor de evaluatie van de beheermaatregelen (instandhoudingsmaatregelen) uit het beheerplan. Het resultaat van het beheer van de gebieden zal uiteindelijk moeten leiden tot een gunstige landelijke staat van de instandhouding van soorten en habitattypen.(HR 3.1,4.1)

17.2. GEBIEDSGERICHTE MONITORING

In de Natura 2000-aanwijzingsbesluiten zijn per gebied instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd. Deze moeten in een beheerplan worden uitgewerkt. Door middel van monitoring moet worden gevolgd of de instandhoudingsmaatregelen het gewenste resultaat ten aanzien van de gestelde doelen opleveren en of veranderingen in het gebied of het gebruik in en om het gebied effect hebben op het behalen of behouden van de gewenste doelstelling. Per beheerplanperiode moet hier een uitspraak over worden gedaan.

De doelstelling van de gebiedsgerichte monitoring is tweeledig

1. Monitoring ter evaluatie van het (kwantitatieve) doelbereik: Zijn de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied behaald?
2. Monitoring ter evaluatie van het gebruik en de instandhoudingsmaatregelen in en om het gebied. Dit is nodig voor het kunnen opstellen van een volgend beheerplan en voor het bepalen van de gebiedsbijdrage aan de totale landelijke instandhoudingsdoelstelling van een soort en/of habitatype. Daarnaast zijn de gegevens die de monitoring oplevert van groot belang voor de vergunningverlening. Hierbij wordt wel opgemerkt dat de inhoud van het programma van eisen gebiedsgerichte monitoring een hulpmiddel kan zijn i.h.k.v. vergunningverlening, maar het is in principe gericht/van toepassing op eisen aan de monitoring(paragraaf) in het beheerplan.

17.3. MONITORINGSVEREISTEN

De gebiedsgerichte monitoring is vooral maatwerk maar kent een aantal basis "eisen". Hieronder worden eerst de monitoringsvereisten benoemd. Dan de algemene uitgangspunten. Vervolgens wordt ingegaan op de aspecten van de monitoring.

- 1.A. Monitoring ten behoeve van doelbereik
- 1.B. Monitoring van gebruik en maatregelen
- 2. Uitgangspunten van de monitoring

- 3.A. Uitwerking aspecten van de monitoring voor doelbereik
- 3.B. Uitwerking monitoring maatregelen en gebruik
- 4. Aansluiting bij bestaande monitoring
- 5. Opslag ecologische data
- 6. Verantwoordelijkheden
- 7. De monitoringsparagraaf in het beheerplan.

1.A. Monitoring ten behoeve van doelbereik

De monitoring betreft die Habitattypen van Bijlage I en die Soorten van Bijlage II van de Habitatrichtlijn en die soorten van de Vogelrichtlijn waarvoor het gebied is aangewezen, inclusief de complementaire doelen, en waarvoor het gebied een instandhoudingsdoelstelling heeft. Dit betreft in totaal

- 51 habitattypen,
- 36 Habitatrichtlijn soorten,
- 96 Vogelrichtlijnsoorten.
- De bovengenoemde soorten worden gevolgd aan de hand de aspecten omvang populatie en omvang, kwaliteit en draagkracht leefgebied;
- de monitoring van habitattypen richt zich op de omvang oppervlakte en de kwaliteit kan worden gevolgd aan de hand van de kenmerken: vegetatietypen, abiotische randvoorwaarden, typische soorten en overige kenmerken van een goede structuur en functie (Natura 2000 Profielendocument).

1.B. Monitoring van gebruik en maatregelen

- De effectiviteit van (instandhoudings-) maatregelen moet worden gevolgd om vast te stellen in hoeverre deze hebben bijgedragen aan doelrealisatie.
- De effecten van regulier beheer moeten geëvalueerd worden als blijkt uit de bij 1A genoemde monitoring dat het huidige beheer niet het gewenste resultaat heeft.
- De invulling van de monitoring van gebruik is zeer gebiedsspecifiek. Insteek is dat er voldoende informatie wordt verzameld om het volgende beheerplan te kunnen schrijven. In het geval van kennisleemte of onzekerheden kan het voor bestaand gebruik nodig zijn om met monitoring en onderzoek zekerheid te verkrijgen. Daarbij is het zinvol om af te wegen of de beschikbare informatie voldoende is als onderbouwing voor vergunningaanvragen.

2. Uitgangspunten van de gebiedsgerichte monitoring

- De monitoring dient primair om uitspraken te kunnen doen over het behouden cq bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen over een beheerperiode van zes jaar.
- De monitoring is gericht op soorten en habitattypen waarvoor in het Natura 2000-gebied krachtens het definitieve aanwijzingsbesluit instandhoudingsdoelstellingen gelden (ook complementaire doelen vallen hieronder). Andere soorten en habitattypen van communautair belang die van belang zijn voor de nationale rapportage over de staat van instandhouding, worden niet 'actief' gemonitord¹. Wel is het wenselijk de hier bedoelde soorten en habitattypen (waarvoor geen gebiedsdoelen gelden), indien deze worden gesignaleerd, te registreren en te melden (i.v.m. mogelijke toekomstige doelbijstelling).
- De monitoring is gebiedsspecifiek en vergt maatwerk.
- Er wordt maximaal aangesloten bij de huidige meetprogramma's.
- De inhoudelijke uitwerking van benodigde parameters wordt gebaseerd op de inhoud van het beheerplan en op het Natura 2000-profielendocument. Daarbij mag de inhoud van het beheerplan leidend zijn (i.v.m. maatwerk), mits dit niet in tegenstrijd is met het Natura 2000-profielendocument.
- De huidige staat van instandhouding en de gebiedsdoelen, de gebiedstrend en de bijdrage van het gebied aan de landelijke doelstellingen zijn richtinggevend voor de intensiteit en de omvang van de monitoring. Hierbij wordt aangeraden de meetinspanning te richten op het middengebied van de staat van instandhouding omdat daar vandaan het beste gevolgd kan worden of het doel wel of niet bereikt gaat worden. Met dit middenpunt wordt het omslag punt bedoeld waarvandaan een toestand naar gunstig of ongunstig kan omslaan.
- Indien deskundigenoordeel "expert judgement" is toegestaan wil dit niet zeggen dat in deze gevallen altijd uitsluitend gebruik wordt gemaakt van deskundigenoordeel. Uiteindelijk gaat het erom dat er een goede uitspraak kan worden gedaan over de kwantitatieve en kwalitatieve instandhoudingsdoelstellingen.
- Voor de evaluatie van instandhoudingsdoelstellingen dienen de kwantitatieve aspecten (zie onder) 'fysiek' gemonitord te worden. Van de kwalitatieve (deel-)aspecten (zie onder) mag (onderbouwd) een keuze worden gemaakt wat, en met wel-

¹ Het gaat hierbij primair om habitattypen van Annex I en soorten van Annex II van de Habitatrichtlijn en soorten van Annex I van de Vogelrichtlijn

ke intensiteit, relevant is om te volgen. Zo wordt aangeraden de kwalitatieve aspecten zwaarder mee te wegen als het gaat om soorten en habitattypen in het 'middengebied' van de staat van instandhouding (zie boven) en/of de (situatie van) de belangrijkste knelpunten of randvoorwaarden niet goed bekend zijn.

- De evaluatie van effecten van maatregelen en gebruik mag gebaseerd zijn op fysieke metingen of op deskundigenoordeel. Uiteraard vormt de monitoring van de instandhoudingsdoelstelling een belangrijke basis hiervoor.

3.A. Aspecten van de gebiedsgerichte monitoring voor het doelbereik

Soorten

Omvang populatie (kwantiteit)

Uitgangspunt bij het aspect omvang populatie zijn de eenheden zoals vermeld in de aanwijzingsbesluiten. Aan het eind van de beheerperiode moet hier een uitspraak over worden gedaan.

Leefgebied van een soort (kwaliteit)

Op dit moment is er nog geen eenduidige invulling van het begrip leefgebied en draagkracht van het leefgebied, die tot een uniforme aanpak kan leiden. De soortspecifieke eigenschappen vragen bovendien om een benadering per soort. Uit pragmatische overwegingen is daarom gekozen om voor de huidige beheerplannen aan te sluiten bij de ecologische vereisten voor het actuele leefgebied zoals vastgesteld in het Natura 2000-Profielendocument (2008). Het betreft dan de aspecten omvang van het actuele leefgebied van een soort in het Natura 2000-gebied, mate van geschiktheid van het biotoop voor de soort, fourageermogelijkheden en rust cq aanwezige slaappleatsen. Dit aspect kan gevolgd worden door middel van expert judgement. Het meest praktisch is om per soort een checklist van terreineisen te maken en per km² in het gebied (als dat een praktische maat is) af te vinen.

Habitattypen

Oppervlakte Habitattypen (kwantiteit)

Voor het Standaardgegevensformulier moet per gebied het percentage habitatype worden aangegeven. Op dit moment wordt er in Brussel over gesproken om dit te vervangen voor een aanduiding in hectares. Voor de evaluatie van het beheerplan is dit aspect van belang voor het bepalen van de doelstelling voor het oppervlak van het habitatype (behoud of uitbreiding). Op gebiedsniveau zal vooral vegetatiekartering het middel zijn om dit vast te stellen. Voor de vegetatieloze habitattypen in het mariene milieu geldt dit niet. Met RWS zal bekeken worden hoe dit het beste aangepakt kan worden. Op dit moment wordt, op verzoek van LNV, door Arcadis gewerkt aan een landelijke kaart met habitattypen. Deze kaart zal gelden als de nulsituatie van de huidige beheerplanperiode.

Voor de habitattypen zijn de vier volgende kwaliteitsaspecten benoemd:

b.1. - Vegetatietypen

Een habitatype bestaat uit een aantal vegetatietypen. Het Natura 2000-Profielendocument (2008) geeft een overzicht van de vegetatietypen per habitatype. Ook wordt daarbij aangegeven welke vegetatietypen duiden op een goede kwaliteit van een habitatype. Om een goede uitspraak te kunnen doen over een beheerperiode van zes jaar zal binnen deze periode een goede vegetatiekartering moeten plaatsvinden.

b.2. - Abiotische randvoorwaarden

In het Profielendocument zijn de abiotische randvoorwaarden benoemd in de vorm van de volgende aspecten en klassen:

- Zuurgraad: acht klassen
- Vochttoestand: tien klassen
- Zoutgehalte: zes klassen (alleen kustgebied)
- Voedselrijkdom: zeven klassen
- Overstromingstolerantie: vijf klassen
- Gemiddeld Laagste Grondwaterstand: acht klassen

Deze aspecten bepalen mede de kwaliteit van een habitatype en kunnen afhankelijk van het gebied, de instandhoudingsdoelstellingen en de gewenste sturing in meer of mindere mate gevolgd worden. Bijvoorbeeld: in gebieden in het binnenland is het zoutgehalte niet van belang maar in de kustprovincies kan dit aspect van groot belang zijn voor bepaalde waarden waarvoor het gebied aangewezen is. Bij gebieden met zeer diepe grondwaterstanden en zonder waterafhankelijk natuur, hoeft de grondwaterstand niet nauwkeurig gevolgd te worden, maar in natte natuurgebieden juist weer wel. Ook hier geldt dat in principe aangesloten wordt bij de provinciale en/of landelijke meetnetten. Mocht er extra inspanning nodig zijn dan moet dat in het beheerplan worden aangegeven.

b.3-Typische soorten

Typische soorten behoren bij een habitatype. Het vaststellen van de aanwezigheid van typische soorten is een indicator voor een goede kwaliteit. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om deze op dezelfde wijze te monitoren als de bovengenoemde kwalificerende soorten. De monitoringsinspanning geldt het waarnemen van de aanwezigheid van typische soorten over een beheerperiode per habitatype. Ook zou moeten worden gekeken naar de verspreiding over het habitatype. Dit kan echter arbeidsintensief zijn en in sommige gevallen een onevenredige meetinspanning vragen.

Het is belangrijk dat in het beheerplan wordt aangegeven of deze soorten in de huidige meetnetten in het gebied worden meegenomen en bij welke soorten wordt volstaan met expert judgement. Het aspect typische soorten wordt in dit verband gezien als “een geheel van aanwezige typische soorten”: de soorten kunnen onderling uitwisselbaar zijn. Veel typische soorten zijn plantensoorten. Een goede vegetatiekartering, met aandacht voor soorten, zal afdoende zijn om deze te volgen. In het eerste beheerplan moet ook worden aangegeven wat op dit moment bekend is van de aanwezigheid van de typische soorten. Dus een nul situatie.

b.4-Overige kenmerken van structuur en functie

Een goede vegetatiekartering zal inzicht geven in de aanwezige vegetatiestructuren in een gebied. Expertkennis is dan nodig om te kijken of de condities voor de gewenste instandhoudingsdoelstellingen aanwezig zijn. Voor vegetatieloze mariene habitattypen zal in overleg met RWS worden bekeken hoe dit uitgewerkt kan worden. Daarnaast kunnen ook andere niet benoemde factoren een rol spelen bij het behalen van kwaliteit. Het is belangrijk dat in het beheerplan een zo compleet mogelijk beeld wordt weergegeven.

3.B. Gebiedsgerichte monitoring voor maatregelen en gebruik

Om inzicht te krijgen in de effectiviteit van de instandhoudingsmaatregelen is het volgende nodig:

- Een overzicht van de uitgevoerde maatregelen.
- Een oordeel over de effectiviteit van uitgevoerde maatregelen (hebben maatregelen ook bijgedragen aan een verbetering van de staat van instandhouding van soorten en habitattypen; het doel waarvoor ze uitgevoerd zijn).

Ten aanzien van gebruik is het wenselijk om inzicht te krijgen in hoeverre gebruik en of activiteiten een factor is/zijn in het bereiken van de gewenste instandhoudingsdoelstellingen. Daartoe is het nodig dat de volgende informatie wordt verkregen:

-Inzicht in gebruik en/of activiteiten in relatie tot de staat van instandhouding.

4. Aansluiting bij de bestaande monitoring

Het algemene uitgangspunt is dat er waar mogelijk wordt aangesloten bij andere meetprogramma's. De volgende programma's zijn hierbij relevant

- Bij het ILG (Natuurnetwerk) traject *Waarborgen Natuurkwaliteit* bestaat de voorgestelde basismonitoring onder andere uit een vegetatiekartering over een periode van 12 jaar.

Voor de beheerperiode van Natura 2000-beheerplannen geldt dat er een uitspraak gedaan moet worden over een periode van zes jaar. Dit betekent dat voor een beperkt aantal gebieden de frequentie van de kartering omhoog moet. Dit vraagt dus om een extra inspanning voor een klein deel van het Natuurnetwerk.

- Bij de monitoring van vogels wordt ofwel gebruik gemaakt van bestaande protocollen in het NEM (watervogel- en broedvogeltellingen) ofwel kan gebruik worden gemaakt van een protocol dat nog wordt ontwikkeld binnen WNK. Uiteraard moet het protocol voorzien in het verzamelen van de gegevens van de voor het gebied kwalificerende vogelsoorten. Voor de HR bijlage II soorten wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande protocollen van het NEM dan wel het verspreidingsonderzoek.
- De Wadden monitoring wordt al een aantal jaren uitgevoerd in het kader van TMAP (Trilateral Monitoring and Assessment Program) Deze informatie is goed te gebruiken voor Natura 2000.
- Het MWTL van Rijkswaterstaat.
- Diverse provinciale programma's
- Overige meetnetten van water- en terreinbeherende organisaties, zoals bijv. van de STOWA.

5. Opslag en levering Data

Op dit moment wordt gewerkt aan het opnemen van soortgegevens van het NEM en andere partijen in de NDFF (Nationale Database Flora en Fauna). Daarmee zullen al voor veel soorten relevante gegevens voorhanden zijn per gebied. Voor veel gebied x soortcombinaties worden bovendien al trends berekend in het NEM die ook beschikbaar zijn voor beheerders. De bedoeling is dat de beheerders deze informatie gaan benutten en waar nodig aanvullen. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat een beheerder gegevens gaat verzamelen die al in een ander kader voorhanden zijn.

Voor de habitattypen is op dit moment nauwelijks informatie in de NDFF. Om straks alle vegetatie informatie ook te kunnen benutten voor het landelijke beeld is het relevant dat deze informatie ook in de NDFF wordt opgenomen. De Gegevensautoriteit Natuur zal deze database straks gaan behouden en onderhouden en zorgen voor de beschikbaarstelling van de gegevens.

Voor het totaal van de gebiedsgerichte informatie biotisch- en abiotisch zal worden aangesloten bij het traject dat voor dataopslag onder het project Waarborgen Natuurkwaliteit wordt ontwikkeld. Vooralsnog zijn er geen afspraken over het centraal opslaan van gegevens over maatregelen en gebruik (PM).

6. Verantwoordelijkheden

Het Rijk (Minister van LNV) is verantwoordelijk voor de rapportages aan EC en Tweede Kamer. De “bevoegde gezagen” (provincies en Ministeries van Defensie, RWS en LNV) zijn verantwoordelijk voor beheerplannen. Maar water- en terreinbeherende instanties en deels ook private partijen voeren in principe het beheer uit, dus spelen een cruciale rol in de monitoring de beheerplannen moeten in overleg met deze partijen worden opgesteld. Van de “bevoegde gezagen” zijn de provincies verantwoordelijk voor vergunningverlening in kader van Natuurbeschermingswet. Directie Regionale Zaken, Dienst Landelijk Gebied zijn verantwoordelijk voor de ontheffingverlening in het kader van de Flora- en Faunawet.

Ten aanzien van de monitoring geldt de volgende taakverdeling:

- Het rijk is verantwoordelijk voor de monitoring van de staat van instandhouding van soorten en habitattypen.
- Het bevoegd gezag voor het opstellen van het beheerplan is verantwoordelijk voor het monitoren van de maatregelen (inclusief de effectiviteit ervan) en van veranderingen in het gebied en in het gebruik in en om het gebied.

De voortouwnemer is verantwoordelijk voor de regie op het interne proces en maakt als verantwoordelijke afspraken met betrokken partijen over de uit te voeren monitoring en zorgt voor opname in het beheerplan. Ook bewaakt de voortouwnemer de uitvoering van deze afspraken. De uit te voeren monitoring van (instandhoudings-) maatregelen is primair de verantwoordelijkheid van de partij die de maatregel neemt. Diegene die verantwoordelijk is voor het uitvoeren van een maatregel is daarmee ook verantwoordelijk voor het uit (laten) voeren van de bijbehorende monitoring en de daarbij behorende kosten. Wel is het verstandig, en kostenefficiënt, om hier pragmatisch mee om te gaan en allereerst te kijken in hoeverre bestaande monitoring benut kan worden.

7. De monitoringsparagraaf in het beheerplan

Monitoring staat niet op zichzelf maar heeft een directe relatie met het doel waarvoor wordt gemonitord. De volgende stappen worden daarbij gevolgd:

- Analyseer het instandhoudingsdoel en bepaal de stappen die nodig zijn om aan het eind van de beheerperiode een uitspraak te doen over het doelbereik;
- Bepaal welke kwaliteitsaspecten relevant zijn en hoe deze gevolgd gaan worden;
- Weet welke meetprogramma's er in het gebied lopen en stel vast wat daarvan gebruikt kan worden;
- Maak een onderscheid tussen wat gemeten kan worden en waar kan worden volstaan met expert judgement;

Analyseer en beschrijf de risico's in het geval de huidige meetinspanning niet voldoende is;

18. BIJLAGE - GEGEVENS LEVERINGS PROTOCOL VOOR NATURA 2000 / PAS DATA = ZIE PAS-WEBSITE

PAS Monitoring; GLP GegevensLeveringsProtocol; [provincies+] -- PAS Bureau
NATUUR & natuurMAATREGELEN
Versie 0.6 van 07-11-2013

Deze versie is vervallen. Zie nieuwe versies PAS: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/programma-aanpak-stikstof/>

19. BIJLAGE - TOELICHTING NORMKOSTENTABEL BIOTISCHE MONITORING NATUURNETWERK/SNL = ZIE BIJ12 WEBSITE

Zie nieuwe overzichten op Website BIJ12:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/monitoring-en-natuurinformatie/subsidiestelsel-natuur-en-landschap/normkosten-monitoring/>

20. BIJLAGE - VEGETATIEKARTERINGSPROTOCOL = ZIE BIJ12 WEBSITE

Aparte documenten op Website BIJ12:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/monitoring-en-natuurinformatie/>

a